

Modlitební týden mládeže 2017

Téma:

ZDE STOJÍM!

Název:

REVOLUCE

Reformace, která změnila svět

REVOLUCE. REFORMACE, KTERÁ ZMĚNILA SVĚT

Přednášky Modlitebního týdne mládeže 2017

Autory přednášek jsou Johannes Hartlapp a kol.

Odpovědná redaktorka Michaela Hrachovcová

Grafická úprava Jaromír Pokorný

Fotografie na obálce <http://www.medievalhistories.com/ways-cranach/>

Vytiskla tiskárna ARTRON, s. r. o., Boskovice

Vydal Advent-Orion, s. r. o., Praha

První vydání, 2017

ISBN 978-80-7172-705-7

ÚVODNÍ KOMENTÁŘ

PAKO MOKGWANE JE VEDOUCÍM PRACOVNÍKEM ODDĚLENÍ MLÁDEŽE PŘI GENERÁLNÍ KONFERENCI A ZAMĚŘUJE SE NA STARŠÍ MLÁDEŽ.

Právě tak nám také Duch pomáhá v naší slabosti. Když ani nevíme, za co a jak se správně modlit, sám Duch prosí s nevy-slovným úpěním za nás. Ten, který zkoumá srdce, ovšem rozumí smyslu Ducha, že podle Boží vůle prosí za svaté. Víme, že těm, kdo milují Boha, všechno napomáhá k dobrému – totiž těm, které povolal podle svého záměru. (Ř 8,26–28; B21)

PROČ SE VLASTNĚ MODLÍME?

Je cílem našich modliteb Boha přemluvit a dostat, co zrovna chceme? A jsou opravdu věci, po kterých toužíme, zároveň našimi potřebami? Modlitba není automat na sladkosti – slouží k vyjádření naší vděčnosti Bohu a našich přání do života. Protože však sami nevíme, jak se správně modlit, Duch svatý si modlitby přisvojí a prosí za nás (Ř 8,26).

Modlitba by neměla být mumláním nebo návaem slov. To, co říkáme, musíme myslet naprosto vážně. Naše prosby by měly mít určitý záměr. Hovoříme s milujícím Otcem, který nám chce dát, co je pro nás nejlepší. Vědomí jeho lásky vám pomůže rozmlouvat s ním naprosto otevřeně. Proto bez ohledu na to, jak dlouho vaše soukromá modlitba trvá, je to osobní, důvěrný rozhovor s vaším Otcem, který vám rozumí a miluje vás. Modlitba je komunikačním kanálem mezi milujícím Otcem a jeho dětmi.

JAK TAKOVÁ KOMUNIKACE VYPADÁ?

Nejprve si stanovte čas, kdy budete pravidelně o samotě se svým Bohem. Tak to dělal Ježíš – náš vzor. Modlitba nemá být ojedinělou událostí, nýbrž životním stylem. Nemá to pro nás být pouze něco okrajového. Zapište si ji do vašeho časového harmonogramu. Začínajte a ukončujte den s Bohem. Během dne se mu neustále na modlitbě odevzdávejte. Modlete se nejlépe pořád! Vyjádření modlitby nemusí být pokaždé slovní, někdy je lepší si ji napsat. Někteří lidé snáze vyjádří své myšlenky na papír. Jestliže k těmto lidem patříte i vy, založte si svůj modlitební deník. Tím, že si své modlitby zapišete, lépe si pak uvědomíte, kdy vám na ně Bůh odpověděl, a až vám bude těžko, mohou být pro vás povzbuzením a připomínkou toho, že vás Bůh slyší.

My všichni chybujeme a potřebujeme milost. Setkání s Boží milostí nastává pouze mezi Bohem a konkrétním jednotlivcem, nikoli mezi dvěma osobami. Nejde totiž jen o odpuštění, ale o něco, co přichází jediné od Boha. Milost zachovává bezúhonnost

jednotlivce. Bůh nemá žádnou svou osobní agendu, nerozhoduje se s týmem poradců, koho omilostní, a koho ne. Milost je doprovázena láskou a může ji nabídnout pouze Bůh. Žádná lidská bytost nemá schopnost dát spásnou milost. Proto když budete žádat o odpuštění, věřte, že je okamžité a skutečné. Žádný kazatel nebo duchovní to nemůže udělat za vás. Každý sám za sebe otevíráme své srdce a prosíme o vnitřní očistění – s pokorou, ale beze strachu. Vždyť náš přítel je velebnězem v nebeské svatyni!

Milost je tedy pro nás dostupná kdykoli a nezávisle na tom, kde se nacházíme. Není nic, co by Boží milost nedokázala zakrýt. Ano, Bůh skutečně čeká, až vás bude moci uzdravit a odpustit vám. Musíte jej ale neustále hledat na modlitbě. Tak jako říkal v minulosti Izraelcům, říká dnes nám: „Jestliže se pak můj lid, který se nazývá mým jménem, pokorí a bude se modlit, bude hledat mou tvář a odvrátí se od svých zlých cest, potom je vyslyším z nebe, odpustím jejich hřích a uzdravím jejich zem. Ano, mé oči budou otevřené a mé uši nakloněné k modlitbě z tohoto místa“ (2. kniha Letopisů 7,14.15; B21).

Věnujte modlitbě dostatek času, změni to vás i ostatní ve vašem okolí. Čím více se budete modlit, tím méně vás bude přepadat strach a úzkost. Modlete se! Bůh se vám vždy dá poznat.

NÁPADY PRO REALIZACI

ZAČNĚTE PLÁNOVAT. Naplánujte si, jak strávíte tento výjimečný týden modliteb. Určete si jasný cíl, vytvořte tým a nezapomeňte do něj přizvat svého kazatele.

ZJISTĚTE SI INFORMACE O CELOSVĚTOVÉM DNI MLÁDEŽE. Tímto dnem bude Modlitební týden mládeže zahájen. Navštivte naši webovou stránku www.gc youthministries.org nebo kontaktujte svého vedoucího mládeže při unii.

ZÍSKEJTE MODLITEBNÍ BOJOVNÍKY. Vytvořte tým mládežníků, který se zaváže k pravidelným modlitbám za vás a za vaši službu. Měla by to být skupina, ve které můžete otevřeně mluvit o potřebách svých i sboru a o vaši službě druhým i jeden pro druhého.

VYBERTE PÍSNĚ. Zapojte do projektu váš mládežnický pěvecký sbor. Pokud takový sbor nemáte, může teď být vhodná příležitost k jeho vytvoření. Vyberte písně, které máte všichni rádi a které se hodí k tématu každého večera, nebo si zvolte jednu píseň pro celý týden.

ZALOŽTE SI MODLITEBNÍ DENÍK. Nic není pro váš duchovní život přínosnější než čas věnovaný modlitbě. Sepisováním modliteb zakusíte Boha novým, vzrušujícím způsobem. Při ohlédnutí zpět pak budete moci sledovat svou cestu s Bohem, procházet si vyslyšené modlitby a uvědomovat si, jak vás Bůh každý den krůček po krůčku vedl. Při setrvání v jeho přítomnosti při zapisování modliteb do deníku vás budou napadat nové a zajímavé myšlenky. Spoustu různých nápadů jak začít s modlitebním deníkem naleznete na internetu. Jednoduše zadejte do Googlu „jak začít s modlitebním deníkem“.

VYTVOŘTE TÝM ZODPOVĚDNÝ ZA PRŮBĚH VŠECH OSMI VEČERNÍCH PŘEDNÁŠEK.

Podle počtu členů vašeho sboru může být jeho velikost od čtyř do osmi lidí. Do týmu pozvěte pouze mládežníky a vedoucí (Pathfinderu, sobotní školy, kazatele atd.), kteří jsou zapálení a mají o věc skutečný zájem. Je to velmi důležité, protože jen tak to všichni členové týmu vezmou za své a nebude to jen na vedoucím mládeže a jeho zástupci. Tato skupina by se měla setkávat alespoň po dobu tří týdnů – jeden týden je určen k seznámení se s jednotlivými přednáškami a k naplánování setkání, druhý probíhá Modlitební týden mládeže, kterým je třeba účastníky provést, a třetí týden slouží k zhodnocení a naplánování dalších podpůrných aktivit.

ZAHRŇTE DO MODLITEBNÍHO TÝDNE I CELOSVĚTOVÝ DEN MLÁDEŽE. Tento den by měl být časem, kdy se mladí vytvářením různých příležitostí učí obětavé službě svému sboru a okolí.

HLAVNĚ OPRAVDOVĚ

MARIA MANDERSON

Nejsem si jistá kdy, kde nebo proč, dokonce ani jak to začalo. Pomalu a tiše mi to vlezlo do života. Vím však, že mobilní hry se rychle staly mou drogou – je to řešení všech mých problémů. Vážně! Mohla jsem mít otřesný den, ale pokud jsem si mohla zahrát Words with Friends (něco jako Scrabble – *pozn. překl.*), tak ať už jsem vyhrála, nebo prohrála, bylo mi fajn. Už se nestarám o problémy, které v dané chvíli mám, ani nutně nepotřebuji mít kolem sebe jiné lidi – ke spokojenosti mi stačilo zahrát si hry s „kamarády“. Words with Friends je online hra, kterou najednou hrají dvě osoby. Cílem je vytvořit co nejvíce slov (není to hra o peníze).

Abyste mě nepochopili špatně... Nejsem žádný asociál bez potřeby lidské společnosti. Právě naopak, jsem člověk s obrovskou potřebou lidských vztahů. Vychovala jsem tři chlapece, takže jsem byla zvyklá mít děti i teenagery pořád v domě. Bylo to nádherné. Pak jsem ale najednou zůstala sama. Já, žijící pracovní rutinou, starající se o rodinu více než 20 let, jsem z ničeho nic sama. Taková samota je často velice tíživá a matoucí. Jenže čím větší je potřeba mít někoho blízkého, tím větší je riziko zrady a psychického zranění. Poté, co jsem zjistila, že život může pěkně zabolet, objevení mobilních her pro mě bylo zázrakem. Hry se mi staly nočním a víkendovým kamarádem.

Jsem závislá.

Ale jsem křesťanka.

Neměla bych se cítit sama... Vždyť mohu o všem mluvit s Bohem. Je jasné, že naše děti tu nejsou proto, aby s námi byly napořád. Máme je vychovávat tak, aby jednou mohly být nezávislémi a prospěšnými členy společnosti. Musí odejít. Jak se to dostalo až sem? Mobilní hra, dvě i více hodin v noci strávených hraním hry s náhodnými lidmi, které nejspíš nikdy nepotkáte. Vypadalo to bezpečně. Žádná bolest, odmítnutí, žádné riziko zrady. Vůbec žádné nebezpečí.

V rámci tohoto projektu Modlitebního týdne mládeže jsem přemýšlela o celém průběhu reformace a o tom, co je i dnes potřeba skutečně změnit. A pochopila jsem, že jakási reformace musí proběhnout i u mě. Na mé cestě k přebývání v Kristu budu muset změnit svůj způsob uvažování. Musím být opatrná; hraní her na mobilním telefonu je nevinné. Není to „hřích“, není to ani pokušení, začalo to jen jako něco, čím trávím svůj čas. Avšak nebezpečí spočívá v tom, že cokoli, co dokáže odvést vaši mysl od Ježíše, cokoli, co se snaží nahradit to, co může dát jen Bůh, je modlou. Je to tedy jednoduše špatné. Cesta zpět není složitá, ale vyžaduje poslušnost. Nebudu již hrát několik hodin v noci a nespočet víkendů hry s náhodnými lidmi, které pravděpodobně nikdy nepo-

tkám. Místo toho budu investovat do trávení svého času a nespočtu víkendů s Někým, koho jednou plánuji potkat.

Ellen Whiteová napsala: „Božství spolupracuje s lidstvím na díle pozvedání a pročištění charakteru. Když duši uchopí Boží proměňující moc, dojde k radikální změně“ (Signs of the Times, July 29, 1889, par. 9). To je mou touhou... Mít pročištěný charakter.

TAKTO BUDE VYPADAT MŮJ NOVÝ PLÁN DNE:

1. Modlitba.
2. Alespoň 30 minut ranního čtení Bible (pro mě je to nutnost, vy si zvolte i jakýkoli jiný čas během dne, který vám nejlépe vyhovuje).
3. Práce, škola nebo jakákoli denní činnost, kterou musíte vykonávat.
4. Odpočinek.
5. Alespoň 30 minut večerního čtení Bible (mně to takto vyhovuje, vy si můžete zvolit i jiný čas během dne).
6. Modlitba.
7. Postel.

Martin Luther jednou řekl: „Být křesťanem bez modlitby je asi tak nemožné jako být živým člověkem bez dýchání.“

Čtení Bible a modlitba jsou pro mě důležité. Ze zkušenosti vím, že když dám modlitbě prioritu, to zvláštní spojení mezi mnou a Bohem sílí. Protože si ráda při čtení zapisuji poznámky, je pro mě nejlepší dělat to zároveň – modlit se a číst Bibli. Cítím se pak k Pánu Bohu mnohem blíže. Bůh k nám vždy promlouvá způsobem, který nás přetváří zevnitř, ale také nám dává lepší porozumění, kým skutečně jsme a co je hnací silou našeho života.

POUŽITÍ PŘEDNÁŠEK VE SKUPINKÁCH

PROSTOR NA POZNÁMKY. V přednáškách je vždy prostor na to, abyste mohli vyjádřit své myšlenky. Využijte volných míst k zaznamenání svých reakcí na večerní otázky nebo na něco, co vás v textu zaujalo. (Pokud používáte netištěnou verzi přednášek, vezměte si k pravidelnému zapisování blok nebo zápisník.) Zapisujte si také to, za co jste Bohu vděční nebo za co se chcete modlit. To nejsou žádná pravidla, jen určité návody. Důležité je naslouchat Bohu a jako odpověď na jeho vedení otevřít svá srdce. Jestliže budete ochotni věnovat čas pročtení jednotlivých částí přednášek s modlitbou a v očekávání, že vám Bůh zjeví něco nového, budete překvapeni, co bude skrze tužky nebo pera plynout na stránky vašeho deníku.

ZALOŽTE SI MODLITEBNÍ DENÍK. Nic není pro váš duchovní život přínosnější než čas věnovaný modlitbě. Při ohlédnutí zpět tak budete moci sledovat svou cestu s Bohem, procházet si vyslyšené modlitby a uvědomovat si, jak vás Bůh každý den krůček po krůčku vedl. Trávením času v jeho přítomnosti při zapisování vašich modliteb do deníku vás budou napadat nové a zajímavé myšlenky. Několik nápadů jak začít s modlitebním

deníkem naleznete i na internetu (nebo např. v knize Naslouchající modlitba z nakladatelství Úsvit – *pozn. red.*).

OTÁZKY. Aktivita, citáty a otázky vás mají přimět k přemýšlení. Utvořte malé skupinky a diskutujte o nich. Popřemýšlejte chvíli o tom, na co se otázky skutečně ptají. Poslouchejte Ducha svatého, jak vás skrze Písmo vyučuje. Pobídněte účastníky, aby si zapisovali své myšlenky do deníku. Otázky se nacházejí na konci každého dne.

ZÁVĚR MODLITEBNÍHO TÝDNE MLÁDEŽE

Závěrečná sobota bude mít zvláštní téma – návrat k Ježíši Kristu. Pokud máte přátele, kteří se od vašeho společenství odpojili, můžete je pozvat nejen na každodenní večerní čtení přednášek, ale také na oslavnou sobotu, která pro ně může být příležitostí k návratu.

Nápady jak naplánovat sobotu návratu najdete na stránce:

<http://www.gcouthministries.org/MediaPublications/YouthWeekOfPrayer/tabid/100/Default.aspx>

ÚVOD

ZDE STOJÍM!

Reformace byla revolucí.

Přibitím svých 95 tezí na dveře zámeckého kostela ve Wittenbergu Martin Luther (1483–1546) započal protestantskou reformaci 16. století. I když je tento čin považován za okamžik zahájení reformace, ještě dříve se na scéně dějin objevili Jan Viklef, Jan Hus, Thomas Linacre, Jeroným Pražský a další, kteří obětovali svůj čas i život za stejnou pravdu. Ti všichni vytvořili základy, na kterých teď Luther stavěl. Revoluci, která v rámci křesťanství vytvořila novou náboženskou teologii a filozofii, teologii veřejného hovoření o Bohu.

Letošního roku 2017 si připomínáme pětisté výročí okamžiku, který inspiroval Martina Luthera, protestantskou reformaci a celkově změnil svět.

KONTEXT A VÝZNAM PRO SOUČASNOST

Za Lutherovy doby bylo povstání na spadnutí. Hlavní město Východořímské říše, Konstantinopol, padlo v roce 1443 do rukou muslimské Osmanské říše. Jen o pár let dříve, v roce 1439, spustil Johannes Gutenberg představením knihtisku v Evropě mediální revoluci, „globalizaci myšlenek“, čímž vytvořil nový způsob komunikace. Objevením Ameriky roku 1492 byla vyvrácena představa ploché země. Humanisté, jako například Erasmus Rotterdamský, zdůrazňovali lidskou schopnost myslet nezávisle po vzoru dávných myslitelů. Po více než tisíci letech zažívají učenci obnovující se zájem o studium hebrejštiny a řečtiny jako o biblické jazyky, které byly téměř zcela zapomenuty. S rozšířením střelných zbraní do Evropy končí středověk vyznačující se rytířskými stavby; po celé Evropě vyrůstají nová města. Západní svět vstoupil do éry přeměny. Ne že by najednou bylo všechno jinak, nicméně otevřely se dveře dalším změnám.

V dnešním světě se lidé často cítí stejně. Opět prožíváme zásadní změny – lidé úzkostlivě pozorují výsledky globalizace, digitální revoluce, terorismus, nebezpečí válek a ničení světa nezájmem o životní prostředí. Ve vzduchu visí nevyřešená otázka: Existuje něco, na co se můžeme spolehnout?

I když hlavní myšlenky reformace – výzva k očistění církve a přesvědčení, že pouze Bible, ne tradice, by měla být jedinou duchovní autoritou – nebyly až tak nové, Martin Luther a další evropské reformátory byli první, kteří mistrně dokázali využít moc tisku, aby tak získali širší obecnost. Když Lutherův přítel Jan Gutenberg představil v Evropě knihtisk, začala se nová éra komunikace. Díky této mediální revoluci došlo k obrovskému nárůstu výroby letáček a jiných tiskovin, které sloužily k objasnění víry a dávaly volný přístup k výkladům a myšlenkám reformátorů.

Jako mladý muž se Martin Luther usilovně snažil najít u Boha pokoj. Velmi se trápil obavami, zda získá Boží milost. Potřeboval ujištění, že jej Bůh u soudu omilostní. Čím více konal dobrých skutků a sloužil ostatním, tím více měl pocit, že ho pokoj opouští, a také si více uvědomoval své nedostatky a svou vlastní hříšnost. Johann von Staupitz, jeho nadřízený, chtěl Lutherovi pomoci tím, že jej zaměstná dalšími povinnostmi, které by jej odváděly od přílišného uvažování. Nařídil mu, aby svou energii vložil do akademické kariéry. Právě v této době, kdy Martin Luther neustále studoval Bibli, v ní našel odpověď: „Vždyť se v něm zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: „Spravedlivý z víry bude živ““ (Ř 1,17).

Pokud Bohu důvěřujeme, dává nám dar nekonečné milosti, aniž bychom si jej zasloužili!

V tomto modlitebním týdnu se zaměříme na základní otázky, které utvářely myšlení Martina Luthera, které poháněly protestantskou reformaci a které nakonec změnily celý svět.

REFORMAČNÍ OLTÁŘNÍ OBRAZ

Abychom lépe pochopili Lutherovu dobu a jeho myšlenkové pochody, podíváme se na obraz Lucase Cranacha staršího, známého umělce a Lutherova přítele. V roce 1547, rok po Lutherově smrti, byl obraz instalován do městského kostela ve Wittenbergu, kde Luther sloužil jako kazatel od roku 1514. Toto umělecké dílo, které je na tomto historickém místě stále k vidění, ilustruje ty nejdůležitější základní principy protestantské reformace. (Berte prosím v úvahu, že obraz není přesným vyobrazením věrouky Církve adventistů sedmého dne, ale slouží jako odkaz na počátek reformace.)

Obraz je částečně rozkládací – boční panely byly ve všední dny zavřeny a otevíraly se jen na určité svátky. Ve středověku byly cenné oltářní obrazy většinou postaveny na drahém dekorovaném relikviáři zvaném predella, který v sobě uchovával svaté církevní předměty nebo relikvie. Reformační oltář byl navržen podle stejného konceptu, avšak s interpretací a znázorněním nové víry reformace.

Na historicky významném obraze začal Lucas Cranach st. se svým synem Lucasem Cranachem ml. pracovat pravděpodobně ještě za Lutherova života. Jako současníci a Lutherovi přátelé měli prožitek reformace ještě čerstvě zažitý. My zase pohledem na obraz získáváme představu toho, jak tehdejší lidé reformaci vnímali.

1. DEN – DŮLEŽITOST BOŽÍHO SLOVA (SOLA SCRIPTURA)

SLOVA, PODLE KTERÝCH MŮŽEME ŽÍT

Někdy přijdou události, které nám naprosto změň život. Třeba dopravní nehoda, která vám zničí všechny sny. Z minuty na minutu vaše pečlivě promyšlené životní plány naprosto ztratí cenu. Musíte začít úplně od začátku. Nic není, jak bylo, a vy sami netušíte, co budoucnost přinese. Přesně takovou situaci zažil mladý Martin Luther v srpnu roku 1505 na cestě ze svého rodného města Mansfeld na Erfurtskou univerzitu. Nedaleko městečka Stotternheim jej zastihla silná letní bouřka a těsně vedle něj udeřil blesk. Po tak blízkém setkání se smrtí se vyděšený Martin Luther Bohu zavázal, že radikálně změň svůj život – vstoupí do kláštera a stane se mnichem. Právě tam se Luther poprvé setkává s Biblií. Boží slovo, které později nazývá „milovanou Biblií“, se stává základem a normou jeho víry, života i kázání.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Brzy nato byl Martin Luther vyslán na novou univerzitu do Wittenbergu, aby zde učil filozofii a zároveň studoval teologii. V roce 1512 získává doktorát z teologie. Nebyl uzavřeným učencem, který by se zabýval jen svými studii. Kromě učitelských povinností na univerzitě mu byla udělena i služebnost kazatele v městském kostele. Byl tedy téměř neustále v přítomnosti mnoha lidí. Společenství, o které se staral, rozumělo jeho kázáním a bylo hluboce zasaženo jeho vykládáním svatých Písem. Tato scéna je na obraze znázorněna ve spodní části reformačního oltářního obrazu, kde Luther promlouvá k obecenstvu z kazatelny, před ním leží otevřená Bible a jeho levá ruka na ni ukazuje. Jeho pravá ruka ukazuje na Krista, centrální prvek naší víry (uprostřed obrazu). Plášť Ježíše na kříži vlaje ve větru, čímž je symbolizován Duch svatý, skrze kterého dostávají slova kazatele autoritu, skrze kterého Ježíš k lidem promlouvá a skrze kterého dokáže obecenstvo poselství chápat. Na levé straně obrazu vidíme část wittenbergského společenství. Postarší muž s delšími vousy stojící vzadu u stěny je sám Lucas Cranach starší, žena se světlým šátkem v popředí je Lutherova manželka Katharina von Bora a okolo ní jsou její děti. Tak jako i dnes ve skutečném společenství, v kázání nedávají vždy všichni pozor, ale dívají se i po druhých posluchačích. Jeden mladý muž se dívá na dívky, které si něco šeptají. Vidíme klasickou bohoslužbu, kterou zažíváme i dnes.

Část obrazu, kde Luther káže, je součástí oltářního podstavce (predelly). Tam obvykle církev uchovávala své relikvie. Pro Luthera však měly čím dál menší cenu. Nakonec je zcela odmítl jako naprosto neužitečné. Místo toho zdůrazňoval skutečný poklad – evan-

gelium, které přináší věřícímu úlevu a pokoj. Ve svých 95 tezích, které byly přibity na dveře kostela a které spustily reformaci, říká (62. teze): „Skutečným pokladem církve je nejsvětější evangelium slávy a milosti Boží.“ Skutečnými poklady tedy nejsou relikvie, které v té době byly dostupné za velké sumy peněz, ale evangelium – dobrá zpráva o tom, že Ježíš Kristus za nás zemřel na kříži. Hlásání tohoto evangelia se stalo Lutherovým životním posláním – ať už z pozice doktora teologie na univerzitě, kazatele městského kostela, přítele, otce, nebo dokonce jako svědka před vládci na Říšském sněmu.

JAKOU HODNOTU MĚLA BIBLE PRO MARTINA LUTHERA?

Luther řekl, že Boží slovo není ani staré, ani moderní, ale věčné. Proto bylo jedno z jeho hesel: „*Verbum dei manet in aeternum*“ („Boží slovo trvá navždy“ na základě Izajáše 40,6–8 citovaného v 1. listu Petrově 1,24.25). Na rozdíl od našeho nestálého světa se Boží slovo nemění; neexistuje proto lepší základ, na kterém postavit svůj život navzdory okolnostem. Můžeme se na něj spolehnout. Má stejnou moc jako tehdy, když jej zapisovali první proroci puzení Bohem. Proto se mu vyplatí plně důvěřovat. Boží slovo, Písmo svaté, je dostatečné v životě i ve smrti. Pro Martina Luthera to bylo tak důležité, že ve čtvrtém verši známé sionské písně „Hrad přepevný jest Pán Bůh nás“ napsal: „Slovo mocnější než všechny síly světa stále bez jejich přičinění přetrvává.“ Jinými slovy, Boží slovo převyšuje jakoukoli lidskou autoritu, ať už si to kdo přizná, nebo ne. Jiná Lutherova píseň začíná slovy: „Udržuj nás, Pane, slovem svým“.

Po mnoha hodinách studia Bible Lutherovi začalo být jasné, že je v ní dostatečně a důkladně vysvětlena dobrá zpráva o spasení jako bezplatném daru Ježíše Krista. Proto tedy nemá žádná církevní tradice doplňovat nebo měnit učení Písma (*sola scriptura*).

Tak jasné vyjádření vyprovokovalo církev k opozici a zanedlouho nařkla reformátora z hereze. Když byl v roce 1521 předvolán, aby se dostavil na Říšský sněm do Wormsu, císař Karel V. vyžadoval, aby Luther odvolal to, co napsal. Reformátor na tuto konfrontaci nebyl připraven. Požádal o čas, aby si mohl svou odpověď promyslet. Následující den, kdy mu bylo opět přikázáno, aby zavrhl to, co napsal, odpověděl takto:

„Nemohu podřídit svou víru ani papeži, ani sněmům, protože je nad slunce jasné, že se často mýlí a navzájem si protirečí. Proto tedy dokud nebudu přesvědčen důkazy z Písma svatého nebo zdravým rozumem, dokud nebudu přesvědčen těmi statěmi, jež jsem uváděl, a dokud se tím neuvolní mé svědomí vázané Božím slovem, nemohu odvolat a neodvolám, neboť se nesluší křesťanu, aby mluvil proti svému svědomí. Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhej. Amen.“¹

Boží slovo bylo pro něj tak důležité, že byl ochoten nést všechny následky, které z jeho podřízení se Bibli vyplývaly. Tak se Luther stal známým jako muž Písma. Po staletí církev odpírala veřejnosti volný přístup k Bibli, nyní však začal růst zájem o Písmo, které bylo dostupné v běžném jazyce. Latině, jazyku tehdejších bohoslužeb, totiž rozuměli jen někteří učenci.

¹ (D'Aubigné, sv. 7, kap. 8), Velké drama věků, str. 109.

Martin Luther tedy logicky přestal kázat v latině a zvolil jazyk běžný pro lidi, mezi kterými se pohyboval – němčinu. To ovšem nestačilo. Martin Luther zastával názor, že by lidé měli mít také možnost číst Bibli ve svém rodném jazyce. Proto ji bylo třeba přeložit. A Bůh k tomu vytvořil příležitost. Saský kurfiřt Fridrich Moudrý odvezl Martina Luthera na hrad Wartburg, aby ochránil reformátora před hněvem církve a císaře. V bezpečí hradu se Luther pustil do ohromného úkolu přeložit Bibli. Nový zákon, kterým začal, byl za pomoci učených přátel Luthera brzy dokončen. V září následujícího roku 1522 bylo vytištěno první vydání tzv. „zářijového zákona“. Celá Bible byla poprvé v němčině vytištěna roku 1534. Luther překlad až do své smrti neustále vylepšoval, aby bylo Boží slovo snadno přístupné a jednoduše pochopitelné i pro obyčejné lidi.

BEZ BIBLE NEMŮŽEŠ BÝT KŘESŤANEM

„Milovaná Bible“, jak ji Luther nazýval, byla pro něj tak důležitá, že byl pro ni ochoten riskovat i vlastní život.

Co znamená Boží slovo pro tebe?

Kdy jsi naposledy strávil s Bibli nějaký čas?

Pamatuješ si ještě, co jsi četl?

Nebo je to už tak dávno, že by sis měl upřímně přiznat, že svou Bibli moc neznáš? Rozhovory o biblickém učení se ti najednou zdají tak složité... Je to podobné, jako když má někdo nejnovější smartphone, ale nemůže ho použít, protože je vybitý. Bible nám může nabídnout daleko více než jen pěkný pocit, že ji mám na polici – i když to určitě může být první krok správným směrem. Bible je ale k tomu, aby se z ní četlo a jejím slovům naslouchalo. Bůh k tobě chce skrze své slovo promlouvat. Potřebuješ se s ní obeznámit. Je to Boží dopis tobě. Jedině tak se pro tebe stane Bible tím, čím má: Božím osobním poselstvím.

ODKAZ NA DALŠÍ TEXTY

Boží slovo je podle proroka Jeremjáše (23,29) tak mocné, že dokáže drtit skály. Proniká do hloubi lidského nitra (Žd 4,12). Ze všeho nejdůležitější však je, že změní náš život. Bez ohledu na to, jestli tomu věříš nebo ne, pokud budeš trávit čas zkoumáním Bible, změní tě to! Vstoupíš do sféry Božího vlivu a On se stane tvým zdrojem síly pro každodenní život. Při čtení a studiu jeho slova nám Bůh ukazuje, co nebo spíše koho potřebujeme znát nejlépe: Ježíše – cestu, pravdu i život. Povede nás do věčného života a dá nám zakusit nový život zbožnosti. Proto je důležité mít vždy u sebe malou Bibli. V dnešní době technologií ji můžeme mít ve formě aplikace na telefonu. Rád bych vyzval každého mládežníka, aby se učil Písmo z paměti, a to svým vlastním tempem. Zaznamenejte si všechny verše, které umíte nazpaměť. Zkuste tento počet každý měsíc navyšovat. Může nastat doba, a nemusí to trvat dlouho, kdy budeme svědčit v soudních síních. Bible nám budou odebrány, ale my můžeme mít jistotu, že nám Duch svatý připomene to, co jsme studovali.

Ve své první knize s názvem Rané spisy mladá Ellen Whiteová napsala: „Doporučuji ti, drahý čtenáři, Boží slovo.“ Tato rada pramenila z její vlastní zkušenosti se čtením

Bible, které ovlivnilo celý její život. Byla ženou Písma, řídila se jím, milovala ho a četla v něm každý den. Byl to pro ni, tak jako pro Luthera a snad i pro tebe, skutečný zdroj života.

ODKAZ PRO NÁS: „Písmo svaté, Starý i Nový zákon, je psané Boží slovo. Je dáno Boží inspirací prostřednictvím svatých Božích lidí, kteří mluvili a psali pod vlivem Ducha svatého. V tomto slově Bůh svěřil člověku poznání nezbytné ke spasení. Písmo je nadřazené, směřodonné a neomylné zjevení Boží vůle. Je měřítkem charakteru, zkušebním kamenem zkušeností, autoritativním základem učení a spolehlivým záznamem Božích činů v dějinách. (2Pt 1,20.21; 2Tm 3,16.17; Ž 119,105; Př 30,5.6; Iz 8,20; J 17,17; 1Te 2,13; Žd 4,12)²

OTÁZKY K DISKUZI

1. Mají dobré skutky v životě křesťana spásný charakter?
2. Jak se ti na tvé duchovní cestě daří sladit skutky a víru?
3. Cítíš se občas jako Luther a jiní reformátoři, když se musíš neustále bránit vlivům současné kultury?
4. Připadá ti, že musíš mezi kamarády neustále „protestovat“ vůči určitému jednání a názorům?

OSOBNÍ OTÁZKY

1. Jak může studium Božího slova odhalit hříchy ve tvém životě?
2. Co pro tebe znamená text z 2. listu Timoteovi 3,16.17? „Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je nanejvýš užitečné. Vyučuje nás a usvědčuje, napravuje a vychovává ve spravedlnosti, aby byl Boží člověk dokonale připraven a vybaven ke každému dobrému dílu.“
3. Jak můžeš Božímu slovu přiřadit ve svém životě aktivnější roli?

Kniha k dalšímu studiu: Velké drama věků, 7. kapitola

² 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

2. DEN – POUZE MILOSTÍ (SOLA GRATIA)

NAPROSTO ZDARMA!

Jaký si myslíš, že Bůh je? I když Boha nikdy nikdo neviděl, každý jsme si v myslí vytvořili určitou představu z jednotlivých obrazů, se kterými jsme se během dětství, dospívání a do současnosti setkali. Někteří vnímají Boha jako úžasného otce, který se na nás laskavě dívá a má odpověď na každou naši otázku a problém. Nemá omezené úřední hodiny a nemusíme ho uplácet, aby nám byl ochoten pomoci. Jiní si jej představují jako přátelského bělovlasého dědečka s dlouhými vousy a laskavýma očima, jako někoho, kdo občas zamhouří oči nad našimi chybami, ale zároveň je snadno oklamatelný.

Jsou i takoví, pro něž je Bůh přísný dozorce a soudce, který je připraven nás po našem selhání okamžitě potrestat. Je to nemilosrdný a nevyzpytatelný Bůh, vždy nespokojený s naším chováním, ať se snažíme sebevíc. Přesně takovou představu Boha měli lidé ve středověku. Vnímali jej jako tvrdého soudce, který od nás lidí vyžaduje více, než jsme kdy vůbec schopni udělat nebo splnit. V tomto pojetí Boha vyrůstal i Martin Luther.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Luther věřil, že po smrti bude muset trpět v očistci za všechny hříchy, kterých se dopustil. Podle Wikipedie, volně dostupné encyklopedie, je v křesťanské, a obzvláště katolické teologii očistec jakýmsi mezistupněm po fyzické smrti, kde se očišťují ti, „kteří jsou určeni pro vstup do nebe, ale musí dosáhnout svatosti, bez které nemohou radosti nebe užívat“. V očistci mohou být pouze ti, co zemřeli ve stavu milosti, ale netrpěli ještě dostatečně za hříchy, kterých se dopustili. Proto nikdo nezůstane v očistci navždy ani nepůjde do pekla.

V roce 1505 se Luther stal mnichem a žil v augustiniánském klášteře v Erfurtu. Jeho nečisté svědomí bylo stále citlivější. Jelikož teď měl dostatek času na modlitby a rozjímání, neustále přemýšlel o svých hříších a to ho drtilo. Netížily ho „velké“ hříchy, jako například vražda nebo neúmyslné zabití, s těmi problémem neměl. Trápily ho hlavně myšlenky, které nedokázal udržet pod kontrolou. Neustále jej pronásledovala úzkost z toho, že by mohl zhřešit ve snu. Nemohl ale udělat nic, co by tomu zabránilo. Čím více času trávil s Bohem, tím nemilosrdnější mu Bůh připadal. Nejraději by se mu úplně vyhýbal. Stále intenzivněji jej mučily otázky jako: „Je možné, abych byl někdy pro Boha přijatelným? Jak může Bible mluvit o milosrdném Bohu, když vyžaduje nesplnitelné? Snažím se ze všech sil, přesto nedokážu přikázání neomylně zachovávat. Boží zákon mě tedy neustále zatracuje – znovu a znovu. Ne, Bůh nás lidi nemiluje, spíše si s námi kruté hraje. Není to Bůh lásky.“

Luther se snažil ještě usilovněji. Více se postil, jedl ještě méně a trávil téměř celé noci na modlitbách. Ani tehdy však nedokázal žít bezhříšným životem. Cítil se stále provinileji, protože nebyl schopen dokonale dodržovat Boží zákon. Nakonec začal Boha nenávidět. Lutherův představený, Johannes von Staupitz, viděl, jak se Martin Luther těmito myšlenkami trápil. Jak mu ale může pomoci? Jako první mu dal najevo, že to, co považoval za „hřích“, byly jenom „Mumpitz“ – hlouposti, se kterými nemá marnit čas. Ale co je nejdůležitější, řekl mu: „Bratře Martine, dívej se na Ježíše, a ne až tak na své takzvané hříchy!“

Luther tuto radu uposlechl a jednoho dne při studiu Písma mu Bůh dal porozumět skutečnosti, která nakonec změnila svět. Nevíme přesně, ve který den a kterého roku k tomu došlo, nicméně tento moment, který nastavil směr reformace, popsal rok před svou smrtí. Přiznal, že už téměř ztratil víru v Boha, než...

„Nakonec, z milosti Boží, jsem se při rozzímání dnem i nocí zaměřil na kontext vyjádření ‚V něm se zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: »Spravedlivý z víry bude živ« (Ř 1,17). A pak jsem tomu začal rozumět. Boží spravedlností žije spravedlivý, který přijal od Boha dar, konkrétně víru. Zde je význam: Boží spravedlnost je zjevna evangeliem, pasivní spravedlností, kterou nás skrze víru Bůh ospravedlňuje – jak je psáno: ‚Spravedlivý z víry bude živ.‘ Opět jsem se narodil a skrze otevřené brány jsem vstoupil do samého ráje. Ukázala se mi naprosto jiná tvář celého Písma. Procházel jsem si pak v paměti jiné texty z Bible. Našel jsem i jiné analogie, jako Boží dílo – to, co v nás Bůh dělá, Boží moc – kterou nás posiluje, Boží moudrost – kterou nás dělá moudřími, Boží síla, Boží spása, Boží sláva.“ (Luther's Works, vol. 34, p. 337)³

Luther poznal, že Bůh nám dává svou spravedlnost jako dar, zcela zdarma. Je to tedy On, kdo nás zachraňuje. Bůh nenávidí hřích, ale nás nesmírně miluje a dal svého Syna Ježíše Krista, aby za nás zemřel na kříži. Ti, kteří vzhlížejí k Ježíši, se Boha nemusejí bát, naopak, jak jednou řekl Luther, už teď mají klíče od nebeských bran v kapse.

Když se vrátíme zpátky k predelle wittenberského reformačního oltáře, vidíme na ní, jak Martin Luther káže svému shromáždění. Levou rukou ukazuje na Bibli – na základ a začátek každého z jeho mnoha kázání od roku 1514 až do jeho smrti v roce 1546. Jeho pravá ruka ukazuje na Ježíše visícího na kříži za naše hříchy. Luther nemohl ani nechtěl zapomenout, kdo má být ústředním bodem všech kázání. Nemají to být naše myšlenky, ilustrace nebo metafory, ale sám Ježíš Kristus. On je základem naší víry a kázání evangelia. Pokud umíme dobře kázat a někdy máme tendenci být středem pozornosti, musí nám být připomenuto, že všechno, co máme a co jsme, je Božím darem. Božím slovu skutečně porozumíme, až když pochopíme, co učil samotný Ježíš – že všechna Písma svědčí o něm (J 5,39).

³ Brecht, Martin. Martin Luther. tr. James L. Schaaf, Philadelphia: Fortress Press, 1985–93, 1:460, as quoted in the Wikipedia article „Diet of Worms“.

CO PRO MARTINA LUTHERA ZNAMENALO OSPRAVEDLNĚNÍ POUZE Z VÍRY?

Ve středověké církvi se kladl důraz na usmiřování s Bohem – co my jako lidské bytosti můžeme udělat pro to, abychom získali Boží přízeň a tak si zkrátili pobyt v očistci. Vztah s Bohem vypadal v představách lidí téměř jako bankovní účet, kde vás hřích neustále zadlužuje a uvádí do zavržení, což následně znamená delší pobyt v očistci, abyste po smrti splatili svůj dluh hříchů. Dobré skutky však mohou částku na vašem kontě navyšovat. Nikdo si ale nemůže být jistý, že jeho dobré skutky byly natolik dostatečné, aby se k němu Bůh na posledním soudu přiznal. Proto byly dobré skutky v tehdejší pojetí spasení tak důležité. Podstatou bylo Bohu dokázat, čeho jsme jako lidské bytosti schopni dosáhnout. Luther později nazval tento přístup „teologií oslavování člověka“ (theologia gloriae) a z vlastní zkušenosti poznal, že je to marný počín a slepá cesta. I přes všechny dobré skutky je naše přirozenost stále hříšná. Bez Boží milosti nejsme schopni plnit jeho vůli. Protože však sám Luther zažil, jak mu kříž odhalil zcela nový význam věci – že Ježíš za nás svou smrtí již dávno zaplatil – nazval tento nový směr přemýšlení, který se také stal základem reformace, „teologií kříže“ (theologia crucis). Byl ohromen jednoduchostí života z víry. Už neprožíval další boje s vlastním svědomím ani strach z nemilosrdného Boha. Naopak, díval se na ukřižovaného Ježíše Krista s nesmírnou vděčností, protože pochopil, že je to pouze Boží milost (sola gratia), která jej zachraňuje. Takový dar nikdy předtím nedostal.

Nyní si uvědomil, jak bláhové bylo zaměřovat se na lidské skutky místo na radost z milosti, Božího daru. Je to jako řídit auto, ale po nastartování a zařazení prvního stupně pořád stát na brzdě. Auto se nepohne ani o centimetr a vy zůstáváte stále na místě. A bylo by přitom tak jednoduché jen posunout nohu na plynový pedál! V té době samozřejmě žádná auta nebyla, nicméně Luther dobře věděl, jaké to je, mít strach a úzkost, které vás zaplavují, když nevidíte ve svém vztahu s Bohem žádný pokrok. A trápilo jej to až do chvíle, kdy díky Duchu svatému zjistil, že nemusel dělat nic, protože mu všechno již bylo dáno. Ve zkratce to tedy znamená, že pokud budu spoléhat na Ježíše, nemusím se ničeho bát.

CO ZNAMENÁ JEŽÍŠ PRO MĚ?

Dodnes si přesně pamatuji, jaké to bylo, když jsem se poprvé pořádně zamiloval. Najednou bylo všechno na světě nádherné. A ta výjimečná dívka byla tím nejúžasnějším člověkem na zemi. Obzvláště pak její oči! Pokaždé, když se na mě podívala, cítil jsem se téměř jako v ráji. Letní tábor trval naneštěstí jen jeden týden, potom musel každý domů. Poslala mi ale svou malou fotku. Pořád jsem ji nosil v peněžence. Byla to překrásná doba plná očekávání pěkné budoucnosti.

Máme mnoho metafor popisujících vztah mezi Ježíšem a církví. Jedna z nich mluví o církvi jako o jeho nevěstě. Tak hluboce nás miluje. A to je důvodem, proč dal naprosto všechno, aby nás zachránil a ukázal svůj velký div lásky. My v podstatě ani nejsme schopni pochopit, že Stvořitel světa, Vládce vesmíru, nás zná přesně takové, jací jsme uvnitř, a právě proto nás tak miluje. Opravdu mě udivuje, jak hodnotný jsem v Božích

očíh. Dokonce ani nemusím soupeřit s ostatními, překonat všechny překážky a dokončit závod jako první, abych mohl stát mezi vítězi. Není to jako v mnoha jiných oblastech života, kde vítězí pouze ten nejlepší z nejlepších. Naše hodnota pro Boha není závislá na tom, čím jsme se stali nebo čeho jsme dosáhli. Máme pro něj hodnotu prostě proto, že je náš Stvořitel. Naše hodnota vyplývá z toho, že nás miluje. Když rozjímám nad křížem a Ježíšem, který na něm visel, začínám si vážit nekonečné lásky, kterou jsme si nikdy nemohli zasloužit vlastními činy.

ODKAZ NA DALŠÍ TEXTY

Ježíš ve svém pozemském životě názorně představil Boží spravedlnost a lásku. Bůh věděl, že lidstvo porozumí jedinému jazyku – jazyku lásky. „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele“ (J 15,13). Ježíš za nás zemřel, vstal z mrtvých a nyní slouží v nebeské svatyni. Nemusíme za odpuštění hříchů platit, jednoduše stačí o něj poprosit. „Bůh je věrný a spravedlivý – odpustí nám naše hříchy a očistí nás od každé nepravosti“ (1J 1,9). I když si to vůbec nezasloužíme, Boží milost přikryje naše provinění. Nestavíme se k ní ale jako k něčemu samozřejmému, protože se všichni musíme ze svého chování zodpovídat. Naše „zadlužení“ milosti musí ovlivňovat naše chování i vystupování.

ODKAZ PRO NÁS: „Z nekonečné lásky a milosrdenství Bůh kvůli nám ztotožnil s hříchem Krista, který hříchu neučinil, abychom se v něm směli stát před Bohem spravedlivými. Pod vlivem Ducha svatého si uvědomujeme svou ubohost, uznáváme svou hříšnost, litujeme svých přestoupení a věříme v Ježíše jako Pána a Krista, jako zástupce i vzor. Tato víra, která přijímá spasení, vzniká působením Boží moci prostřednictvím Písma a je darem Boží milosti. Skrze Krista jsme ospravedlněni, přijati za Boží syny a Boží dcery a vysvobozeni z vlády hříchu. Skrze Ducha jsme znovuzrozeni a posvěceni. Duch obnovuje naši mysl, do našeho srdce vpisuje Boží zákon lásky a dává nám moc žít svatým životem. Zůstáváme-li v něm, stáváme se účastníky božské přirozenosti a máme jistotu spasení nyní i na soudu. (2K 5,17–21; J 3,16; Ga 1,4; 4,4–7; Tt 3,3–7; J 16,8; Ga 3,13.14; 1Pt 2,21.22; Ř 10,17; L 17,5; Mk 9,23.24; Ef 2,5–10; Ř 3,21–26; Ko 1,13.14; Ř 8,14–17; Ga 3,26; J 3,3–8; 1Pt 1,23; Ř 12,2; Žd 8,7–12; Ez 36,25–27; 2Pt 1,3.4; Ř 8,1–4; 5,6–10)⁴

OTÁZKY K DISKUZÍ

Jaká je tvá hodnota?

1. Kdo je tvým vlastníkem?
2. Kolik za tebe bylo zapláceno?

⁴ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

OSOBNÍ OTÁZKY

Co pro tebe znamená tento biblický verš?

„Byli jste draze vykoupeni [vysoká cena byla zaplácena Ježíšem Kristem]; nestávejte se lidskými otroky [ale Kristovými otroky].“ (1K 7,23; B21)

BOŽÍ ZASLÍBENÍ

„Než jsem tě zformoval v matčině lůně, znal jsem tě. Ještě než jsi přišel na svět, posvětil jsem tě; národům učinil jsem tě prorokem.“ (Jr 1,5; B21)

„Ale ukázala se dobrota a láska našeho Spasitele Boha: On nás zachránil ne pro spravedlivé skutky, které my jsme konali, nýbrž ze svého slitování; zachránil nás obmytím, jímž jsme se znovu zrodili k novému životu skrze Ducha svatého. Bohatě na nás vylil svého Ducha skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, abychom ospravedlnění jeho milostí měli podíl na věčném životě, k němuž se upíná naše naděje.“ (Tt 3,4–7)

3. DEN – KRISTUS STŘEDEM NAŠEHO ŽIVOTA (SOLUS CHRISTUS)

ROZHODUJI SE PRO TEBE – POKAŽDÉ A NAVŽDY!

Kdy ses naposledy modlil? Posiluje modlitba tvé srdce, nebo tě zanechává prázdným? Modlíš se proto, že tě to přivádí do přítomnosti samotného Boha, nebo protože je to dobrý zvyk, i když to nutně nemusí tvůj život ovlivňovat? Je tvá modlitba jen rutinní záležitostí, při které prakticky opakuješ ta samá slova? Připadá ti modlitba jako nákupní seznam, a když nastane chvíle ke sdílení vyslyšených modliteb, přeješ si, aby už byl konec, protože jsi naposledy zakusil živého Boha někdy před pár lety? Pokud se takto cítíš, pojď se se mnou podívat na to, co ovlivnilo modlitební život Martina Luthera. Když byl v klášteře, mniši měli přesně stanovené časy společných modliteb. Přestože může z něčeho takového vzniknout jen prázdná tradice, na Luthera to mělo celoživotní vliv.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Martin Luther byl mužem modlitby. V modlitbě cítil, jako by se mu otevíraly dveře k Bohu. Když studoval Bibli nebo právě čelil zdánlivě nepřekonatelným těžkostem, pociťoval dnešními slovy něco jako vysokorychlostní připojení k Ježíši. Dnes si těžko dokážeme představit, jaká to byla odvaha, postavit se tehdejší církvi, která ovládala každý aspekt života. V dnešním světě si téměř v každé vyspělé zemi můžeme svobodně vybrat, jakého budeme vyznání. Tehdy bylo něco takového nemyslitelné. Ve většině evropských zemí patřili všichni do jedné církve – katolické církve obecné. Kdokoli se jí postavil nebo veřejně kritizoval papeže, byl označen za kacíře a vyvržence společnosti. Ten, kdo se takovému nátlaku postavil, potřeboval výraznou podporu a pomoc. Luther našel největšího pomocníka v Ježíši Kristu, proto byla modlitba pro něj tak důležitá.

Nyní opět zaměříme naši pozornost na spodní část reformačního oltáře, abychom našli původ Lutherovy vášně pro modlitbu. Uprostřed malby nacházíme Ježíše Krista. Právě byl ukřižován – za naše hříchy. Při pohledu na jeho obličej jsme alespoň zčásti schopni vnímat intenzitu jeho bolesti a utrpení. Hlavu má bokem svěšenou, krev mu vytéká z ran, jeho vyzáblé, potlučené tělo je až nepřirozeně roztažené a obě jeho paže mají stejný vzhled. Ježíšovo až příliš protažené tělo vytváří dojem, že On sám je křížem. Pokud se na spodní část malby podíváme v kontextu celého oltáře, vypadá to, jako by Ježíš nesl veškerou tíhu na svých rozpažených rukách – vinu celého světa, naše hříchy, ale také církev a celý svět. Při kompozičním členění obrazu umístil malíř Lukas Cranach scénu večere Páně, jako symbol celé církve, přímo nad predellu. Ježíš nás tedy takto

každodenně nosí na svých rozpažených rukách. Když si to uvědomím, mohu říci jen jedno: Děkuji, Pane!

JAK SE MARTIN LUTHER MODLIL

Za doby Martina Luthera hrála modlitba v každodenním životě lidí podstatnou úlohu. Byly to však většinou naučené modlitby, jako například růženc, které nevyžadovaly namáhavé přemýšlení. Modlitby byly recitovány monotónně a stále dokola. Věřilo se, že čím častěji je budete opakovat, tím větší pomoc shůry dostanete. I přes veškeré úsilí však srdce zůstávalo prázdné. Existovalo velké nebezpečí, že se modlitba stane pouhou vnější formou, dobrým skutkem k Božím potěšení. Luther brzy rozpoznal nezbytnost veřejné i soukromé modlitby v reformované církvi. V roce 1535 pak napsal svoji první modlitební brožuru, která byla vydána v několika různých edicích a patřila tehdy k nejrozšířenějším spisům. Brožura obsahovala nejen příklady modliteb, ale také vysvětlení významu a důležitosti Desatera, modlitby Otčenáš a jiných významných biblických veršů.

Martin Luther ji věnoval svému dobrému příteli Peteru Beskendorfovi, který byl právě v těžké situaci. Nesla název *Jednoduchý způsob jak se modlit* a je aktuální i v dnešní době.⁵ Věnování začíná popisem své vlastní zkušenosti: „Drahý mistře Petře,“ píše, „povím ti, jak nejlépe umím, co já osobně činím při modlitbě. Kež Pán dá, abys to ty i ostatní dělali lépe než já!“ A pak následuje první velmi důležitá rada:

„Je dobré mít modlitbu jako první věc po probuzení a poslední věc před usnutím. Bedlivě se chraň před falešnými a svůdnými myšlenkami, které ti říkají: ‚Počkej ještě chvíli. Pomodlím se za hodinu, musím předtím ještě udělat to nebo ono.‘ Takové myšlenky tě odvedou od modlitby k jiným závazkům, které zaujmou tvou pozornost a zaměstnají tě tak, že z modlitby ten den již nic nebude.“

Jak se ale máme modlit? Martin Luther vybízí, abychom nenechali naše myšlenky jen tak volně pobíhat, ale raději si četli verše Písma, které nasměrují naši pozornost na Boha, například modlitbu Otčenáš (Mt 6,9–13) nebo Desatero (Ex 20,2–17). Věnujme čas důkladnému rozjímání nad jednotlivými verši (například nad konkrétními prosbami v modlitbě Otčenáš nebo nad každým z deseti přikázání) a opatrně promýšlejme každé slovo, abychom zachytili jeho význam. Poté popisuje svou zkušenost a říká, že bychom neměli hned začít mluvit, ale spíše naslouchat, „jelikož právě při modlitbě nás vyučuje sám Duch svatý“. Následně se máme vždy pokusit odpovědět na tyto čtyři otázky:

1. **CO NÁM TENTO VERŠ Z BIBLE ŘÍKÁ O BOHU?** Odpověď na tuto otázku pomáhá definovat teologická učení, základní principy pro naši víru a dává nám poznat Boží charakter a jeho vůli. Co mě Bůh zde a nyní učí?

⁵ J. J. Pelikan, H. C. Oswald & H. T. Lehmann, Eds., *Luther's Works, American Edition*, vol. 43. „Devotional Writings II“ (Philadelphia: Fortress Press, str. 193–211).

2. Další otázka, kterou Luther klade v souvislosti s daným veršem, je: **ZA CO MOHU BÝT VDĚČNÝ?** Jaký dar mi Bůh nyní dává? Martin Luther se snaží u této otázky strávit hodně času, protože „nebe je otevřeno vděčným lidem“.
3. Následuje otázka sebezkoumajícího charakteru: **ZA CO BYCH MĚL PROSIT O ODPUŠTĚNÍ?** Jak často jsem zapomněl Bohu poděkovat za jeho dary? Modlitba v sobě zahrnuje otevřenost vůči Božímu napomínání. V této části je důležité vyznávat svá přestoupení a získat odpuštění svých vin a hříchů.
4. Až jako poslední Luther uvádí naše prosby. Máme se ptát: **O CO BYCH CHTĚL PROSIT?** To je ta chvíle, kdy Bohu řekneme vše, co máme na srdci. Například svá přání a touhy nebo prosbu o konkrétní Boží zásah.

Tyto čtyři otázky Lutherovi sloužily jako dobrý nástroj k modlitbě, kterou vnímal jako rozhovor s Bohem. Tak mohlo být všechno, co jej trápilo nebo se jej dotýkalo, předloženo na modlitbě Bohu. Modlitba není jednosměrný monolog, ale skutečný dialog, rozhovor s Bohem. Ten, kdo se modlí, doufá v odpověď. Taková modlitba je projev opravdové víry v praxi.

Martin Luther poukazuje na skutečnost, že sám Bůh označil modlitbu za nezbytnou součást víry. V Písmu na mnoha místech vybízí, abychom se modlili, a slíbil, že nás vyslyší. Rovněž nám dal příklad toho, jak se modlit: skrze svého Syna, Ježíše Krista, nám předal modlitbu Otčenáš. Ti, kteří spoléhají na tato zaslíbení, nebudou zklamáni.

Modlitba je velice podobná komunikaci mezi dvěma lidmi, kterým na sobě vzájemně velmi záleží. Nežvaníte zbytečnosti, ale jeden druhému nasloucháte. Čím lépe se znáte, tím je také váš rozhovor živější a zapálenější. Luther dal modlitbě prioritu, a tak čím více byl zaneprázdněný, tím více se modlil, aby zůstal ve spojení s Bohem a svěřil se mu se všemi svými starostmi. Martin Luther o modlitbě často hovořil. Uvedu alespoň některé z citátů, které jsou mu připisovány: „Mám toho dnes hodně, proto se musím hodně modlit.“ „Musím toho dnes tolik udělat, že strávím první tři hodiny na modlitbě, abych to všechno zvládl.“ „Prací křesťana je modlitba.“

JAK SE MŮŽEME MODLIT

Představte si, že jste součástí krásné rodiny a žijete všichni pospolu. Vaši rodinu, žijící v jednom domě, tvoří vaši rodiče, sourozenci, váš manžel/manželka (pokud jste vdaní, ženatí), vaše děti a možná také prarodiče. Ale... nikdy spolu nepromluvíte. Nemáte nic, co byste tomu druhému řekli. Všichni jen tak chodíte po domě a koukáte do svých mobilů. Jediným místem, kde na někoho můžete vážně narazit, je kuchyň. Jinak si ale každý hledí svého. Pořád je to ta krásná rodina? Určitě ne.

Dnes již víme, že ke spokojenosti a úspěchu – v manželství, rodině, ve sboru, ve škole i práci – je efektivní komunikace naprostou nezbytností. Existuje mnoho oborů, kurzů a všelijakých přednášek, které se zabývají právě tímto tématem. Skutečně, čím lépe spolu dokážeme komunikovat, tím lépe jeden druhého poznáme. Zamilovanému páru asi nikdy nedojdou témata, o kterých spolu mohou hovořit, a proto se stále lépe znají. Je to stejné i v našem vztahu s Ježíšem. Jak k nám může promlouvat, když jej neposloucháme? A jak ho můžeme poznat, když s ním nehovoříme? Vždyť nemůžeme tvrdit, že známe

například konkrétního sportovce, jenom proto, že jsme ho viděli v televizi! Znat někoho znamená, že s ním osobně komunikujeme. To zahrnuje rozhovor a vzájemné uznání. Jak taková komunikace probíhá, jestli přes sociální sítě nebo z očí do očí, už není až tak důležité.

Když se podíváme do Bible, rychle zjistíme, čím byla modlitba pro biblické postavy – jak „normální“ pro ně bylo hovořit s Bohem o všech svých radostech, touhách, snech, ale také o těžkostech, starostech či dokonce hněvu. Kniha Žalmy obsahuje mnoho osobních modliteb Davida a jiných autorů, nad kterými stojí za to rozjímat. Pro ně i pro Luthera byla modlitba branou k prožívání celého života v Ježíšově přítomnosti – jako nádherné duchovní manželství.

ODKAZY NA DALŠÍ TEXTY

Začít den bez modlitby ke Stvořiteli a ochudit se tak o sílu ke zvládnutí celého dne je fatální chybou. Ellen Whiteová píše: „Jestliže Spasitel člověka, Syn Boží, pociťoval potřebu modlitby, o co více by měli potřebu vroucí a vytrvalé modlitby pociťovat slabí, hříšní smrtelníci!“ (Cesta ke Kristu, str. 94) Modlitba je jedním z prostředků, které nám ukazují, kdo je středem našeho života. Modlitbou uznáváme Boží svrchovanou moc a prosíme za vše v Ježíšově jménu. Jakého přítele máme v Ježíši! „...a on je přede vším a jím všechno stojí“ (Ko 1,17; B21). Ježíš je středem našeho života. Ježíš je evangeliem. Skrze něj všechny věci povstaly. I proto Ježíš čeká, až se s ním pomocí modlitby spojíme.

ODKAZ PRO NÁS: „Bůh, věčný Syn, se stal člověkem v Ježíši Kristu. Skrze něj byly stvořeny všechny věci, zjeven Boží charakter, uskutečnilo se spasení lidstva a svět je jím souzen. Počat z Ducha svatého, narodil se z Marie, panny. Žil a byl pokoušen jako člověk, a přesto byl dokonalým ztělesněním Boží spravedlnosti a lásky. Svými zázraky projevil Boží moc a prokázal, že je Boží zaslíbený Mesiáš. Dobrovolně trpěl a místo nás zemřel na kříži za naše hříchy. Vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a slouží v nebeské svatyni v náš prospěch. Znovu přijde v slávě, aby provždy vysvobodil svůj lid a obnovil všechny věci. (J 1,1–3.14; Ko 1,15–19; J 10,30; 14,9; Ř 6,23; 2K 5,17–21; J 5,22; L 1,35; Fp 2,5–11; Žd 2,9–18; 1K 15,3.4; Žd 8,1.2; J 14,1–3)⁶

OTÁZKY K DISKUZÍ

1. Jak můžeme jako adventisté vyvážit zákon a víru?
2. Martin Luther svým reformačním úsilím navždy změnil křesťanství. Diskutujte o tom, jak můžete začít s reformací ve vašem vlastním sboru nebo společenství.
3. Je podle vás přijatelná liturgická modlitba, nebo by měla být modlitba vždy sponátní, „ze srdce“?
4. Myslíte si, že vaše modlitby mohou změnit Boží názor?

⁶ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

OSOBNÍ OTÁZKY

Je účelem modlitby změna nás samotných, změna našeho postoje atd., nebo je tady od toho, aby změnila svět a naše okolí?

BOŽÍ ZASLÍBENÍ

„Jestliže se pak můj lid, který se nazývá mým jménem, pokoří a bude se modlit, bude hledat mou tvář a odvrátí se od svých zlých cest, potom je vyslyším z nebe, odpustím jejich hříchy a uzdravím jejich zem... Ano, mé oči budou otevřené a mé uši nakloněné k modlitbě z tohoto místa“ (2. kniha Letopisů 7,14.15). Těmito verši Pán Bůh říká: „Chci vás uzdravit a odpustit vám, ale čekám na vás, až se pokoříte a budete se ke mně modlit.“

4. DEN – CÍRKEV JAKO VŠEOBECNÉ KNĚŽSTVÍ VĚŘÍCÍCH

VŠICHNI TVOŘÍME JEDNOTNÝ CELEK – A BŮH NÁS VŠECHNY MILUJE!

Kdo vlastně jsem? Na občanském průkazu je uvedeno mé jméno a rodné číslo. Samozřejmě je tam i moje fotka. Jméno jsem dostal od rodičů, rodné číslo mi bylo přiděleno úřady. Co to ale vypovídá o tom, kým skutečně jsem? Na sociálních sítích si mohu svobodně zvolit své přihlašovací jméno i heslo. Když hraji internetové hry, sám si zvolím nebo vytvořím svou postavu a identitu. Ve virtuálním světě mohu být tím, kým chci – úspěšným a silným, chytrým a neporazitelným, přitažlivým a zajímavým. Ale kým jsem ve skutečnosti? Umím se na sebe podívat stejným pohledem jako na ty, kterým vskrytu závidím, protože mají všechno, jsou oblíbenější nebo úspěšnější? Nebo jsem osobou, od které chci znovu a znovu utíkat, osobou, která mě stále ničí, protože už se v ní svým chováním a jednáním nepoznávám? Ať uděláme cokoli, tato otázka nás bude pronásledovat celý život.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Luther často přemýšlel nad svou identitou a nad rolí, kterou ve společnosti zastával. „Jsem jen bezvýznamným mnichem z neznalého Německa, jak to o mně řekli papežové v Římě? Jsem jen vůdcem rolnické lúzy, která ve mně složila své naděje v rebelii proti nevolnictví? Jsem jen lidovým hrdinou přijímaným veřejností s obrovským nadšením, protože jsem požadoval po římskokatolické církvi, aby provedla reformy, po kterých volá většina německých knížat?

V tehdejší době byla společnost striktně rozdělena do tří vrstev, jejichž příslušníci byli na první pohled snadno rozpoznatelní. Do nejnižší třídy se řadili ti, co neměli vůbec nic nebo jen velmi málo – většinou zemědělci, rolníci a řemeslníci. Nad nimi bylo duchovenstvo a nejvýše byla šlechta – světští panovníci. Rozdíly byly viditelné v každém kostele. Šlechta měla vyhrazená místa v královských lóžích zvaných *Schwalbennester* (vlaštovčí hnízda) a duchovní měli svá místa v přední části kostela zvané presbyterium, kde byly nádherně zpracované chórové lavice. Všichni ostatní museli stát v hlavní lodi kostela. Každá třída byla zřetelně oddělena. Proto Luther mohl navštěvovat svého ochránce Fridricha Moudrého jen zřídkka, přestože od sebe bydleli jen asi kilometr. Celá společnost, včetně církve, tímto rozdělením trpěla. Rozlišování jednotlivých tříd také určovalo, co si může kdo obléct a co může jíst. Tato skutečnost přispívala k utváření

tehdejší představy Boha – duchovní a církev totiž prohlašovali, že takto to Bůh nastavil a nikdo nemá právo tento řád měnit.

V roce 1520 Luther vydal své známé pojednání *O křesťanské svobodě*. Představil v něm nový pořádek a křesťanský model společnosti. Prohlásil: „Člověk, jakožto křesťan, jest naprosto svobodný pán všeho a není poddán nikomu. Člověk, jakožto křesťan, jest povinnostmi docela spoutaný služebníkem všeho a jest poddán všem.“⁷ Na první pohled si tento citát odporuje a je trochu matoucí. Když však přihlídneme k tomu, že v té době bylo toto dialektické prohlášení pozváním k dialogu a provokací k veřejné diskuzi, lépe pochopíme, proč Martin Luther použil právě tento výrok k představení stěžejní myšlenky reformace širokému okruhu učených lidí. První část hovoří o životě křesťana, který byl Bohem osvobozen k novému životu. Druhá část citátu pak popisuje jeho život ve vztahu k bližním. Křesťan, kterého Bůh přijal – a je tedy svobodný, který už nemusí zoufale a nakonec vždy bezúspěšně zápasit, aby našel svou identitu a prosadil se, může konečně vidět i pochopit starosti a potřeby druhých, protože se už nemusí zabývat hledáním smyslu svého života. Takový křesťan má potom dostatek prostoru ke službě a pomoci bližním. Může dále předávat lásku, kterou dostal od Boha. A tak by to mělo vypadat i v církvi.

Toto Lutherovo chápání Boží lásky a církve zakomponoval Lukas Cranach do svého proslulého Reformačního oltáře. V porovnání s dlouhými jídelními stoly, které se tehdy používaly, zde vidíme stůl kulatý. Nejvýznamnější osoba seděla vždy v čele stolu a ta nejméně důležitá, nejchudší osoba byla vykázána k odlehlému konci stolu. U kulatého stolu však není žádné čelo ani odlehlý konec stolu. Všichni jsou si rovni. Dokonce i Jidáš, který je už jednou nohou připraven opustit společenství, sedí vedle Ježíše. Po Ježíšově druhé straně spatřujeme apoštola Jana a na pravé straně obrazu vidíme samotného Luthera. Není tu již vyobrazen jako mnich ani jako univerzitní profesor, ale jako „Junker Jörg“ („panoš Jiří“). Tak vypadal, když pobýval na hradě Wartburg a měl falešné jméno. Luther sedí vedle Ježíše Krista u stolu jako běžný občan a Lukas Cranach ml. mu podává pohár vína k přijímání. Cranach je namalován s oblečením šlechtice, aby tím demonstroval, že v Božích očích neexistují žádné sociální rozdíly. V Ježíšově přítomnosti není nikdo první či poslední, aristokrat či běžný člověk, ale všichni jsou dětmi Božími. A mimochodem, ostatní lidé sedící okolo stolu nejsou jen náhodné postavy s anonymními tvářemi. Jsou to dobře známí obyvatelé daného města. Je mezi nimi například proslulý malíř Melchior Lotter, který tiskl mnoho Lutherových spisů. V Ježíšově přítomnosti se sjednocuje církev i společnost.

JAK MARTIN LUTHER ROZUMĚL VŠEOBECNÉMU KNĚŽSTVÍ VĚŘÍCÍCH

Luther vnímal církev jako místo, kde jsou všichni, bez ohledu na sociální status, Bohem stejně milováni a přijímáni. Nemusíte pocházet z vlivné rodiny, dokonce ani vzdělání či příjem na tom nic nezmění; jediná věc, na které záleží, je, že přijdeme k Ježíši.

⁷ <http://sara-zuzanna.blogspot.cz/2008/10/martin-luther-o-krestanske-svobode.html>.

Ta nejkrásnější příležitost k tomu nastává, když se sbor shromáždí k Boží oslavě – jako učedníci vyobrazení při večeri Páně, kteří přišli, aby mohli být s Ježíšem. To je základem křesťanského společenství, to nám dodává energii a impulz jít dál.

Při zasvěcování první nové budovy protestantské církve – zámeckého kostela v Torgau – charakterizoval Martin Luther bohoslužbu jako událost, kdy zatímco my sloužíme Bohu, Bůh slouží nám. Ve svém kázání například popsal kostel (modlitebnu) jako místo zasvěcené Ježíši Kristu, které má výhradně sloužit k tomu, aby tam Pán promlouval skrze Boží slovo ke shromážděným a lid aby se měl kde modlit a zpívat mu oslavné písně.

Na bohoslužbě se sejdou lidé různého vzdělání a různého postavení v práci nebo ve společnosti. Jsou tu místní obyvatelé i hosté a také přistěhovalci z jiných zemí. Při bohoslužbě však Bůh mezi námi nedělá rozdíly a promlouvá k nám bez jakékoli diskriminace. Všichni mu rozumíme a společně – jednohlasně – na to reagujeme zpěvem a modlitbou. Skoro to vypadá, že ve shromáždění panuje přesně opačné společenské uspořádání než ve světě kolem. Přestože nás jindy věk, pohlaví, národnost, majetek či vzdělání rozdělují, v modlitebně jsme všichni sjednoceni, protože nás Bůh miluje a stvořil každého z nás. Je to naprosto nový druh pohlížení jednoho na druhého, dar svobody, který pochází z evangelia.

Luther takovou svobodu zakusil. Po narození dostal jméno Martin Luder. V němčině však toto příjmení nemá příliš pěkný význam, popisuje někoho s velmi pochybnou pověstí. Proto se Luther, jak bylo zvykem, nechal přejmenovat. Přibližně od roku 1512 si začal říkat „Eleutherios“. Slovo původně pochází z řečtiny, jazyka Nového zákona, a znamená „ten, kdo je svobodný“. Později používal zkrácenou verzi „Luther“. Jeho jméno tak bylo svědectvím jeho nového života s Kristem. Byl osvobozen, zakusil evangelium ve svém vlastním životě a vyhledával společenství těch, kteří měli stejnou zkušenost.

JAK SE MŮŽEME SJEDNOTIT

Už jste někdy potkali někoho, o kom jste okamžitě věděli, že je křesťanem? Je to dáno tím, že opravdová křesťanská jednota je založena na principu nového života v Kristu. Je založena na neviditelném duchovním těle Krista, které je tvořeno věřícími lidmi – ne denominací, ale všemi věřícími lidmi na celém světě.

„Co se narodilo z těla, je tělo; co se narodilo z Ducha, je duch. Nediv se, že jsem ti řekl: „Musíte se znovu narodit“.“ (J 3,6.7; B21)

Ve výše uvedeném textu říká Ježíš Nikodémovi, že se musí znovu narodit. Duch svatý je zprostředkovatelem tohoto nového narození. Bez Ducha svatého nemůžeš patřit Kristu (viz Ř 8,9). To, co nás skrze Ducha svatého sjednocuje v jedno tělo, je Boží povolání.

Modlitebna je místem, kde můžeme výjimečným způsobem cítit Ježíšovu přítomnost. Jsem si jist, že jste i vy zažili to, jak na vás zapůsobila píseň, kázání, diskuze v sobotní škole nebo jen společenství ostatních členů sboru. Právě v těchto okamžicích máte pocit, že Ježíš sedí hned vedle vás. Přesně to byl účel, pro který Ježíš založil církev. I učedníci měli tehdy stejnou zkušenost.

Možná si říkáte: O tomhle sním, ale to, co zažívám ve svém společenství, je značně odlišné. Vidím spíše spory a zápasy o vliv, moc a pozice. Mám pocit, že ostatní neberou vážně mě ani mé otázky. Tak velmi bych si přál zažít společenství s Ježíšem, ale jeho lásku cítím ve sboru jen mizivě. I to bývá smutná realita našich sborů. Pak je to jako jet někam autem se zataženou ruční brzdou. Pokud nevíte, jaké to je, vyzkoušejte si to. Cítíte, že vás něco drží, táhne zpět. V určitém okamžiku se začne od kol valit dým a pronikavý zápach. V čem je problém? Kola se nemohla volně otáčet, a proto se z plně funkčního auta stalo prakticky jen těžítka.

Jaké je tedy řešení? Máme se poučit z první lekce evangelia! Všichni jsme sjednoceni v Boží lásce a milosti, kterou Bůh dává zdarma všem, kdo věří. Jednota mezi věřícími je v Bibli uváděna jako velice důležitý prvek. Pro Ježíše to bylo tak důležité, že se za to modlil ještě těsně před svým ukřižováním.

„Když to Ježíš pověděl, zvedl oči k nebi a řekl: ‚Otče, přišla ta chvíle – oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe. Dal jsi mu právo na všechny lidi, aby všem, které jsi mu svěřil, daroval věčný život. A to je ten věčný život – aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista. ... Neprosím ale jen za ně. Prosím i za ty, kteří ve mě uvěří skrze jejich slovo. Ať jsou všichni jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; ať jsou i oni jedno v nás, aby svět věřil, že jsi mě poslal. Dal jsem jim slávu, kterou jsi dal mně, aby byli jedno, jako my jsme jedno.“ (J 17,1–3.20–22; B21)

Pavel nám připomíná, že je to Pán, který připravuje naše srdce, abychom na evangelium reagovali zachraňující vírou. Podívejme se na dva biblické texty:

„Vždyť on nás spasil a povolal svatým povoláním; ne díky našim skutkům, ale díky jeho vlastnímu záměru a milosti, kterou nám v Kristu Ježíši udělil před začátkem věků.“ (2Tm 1,9; B21)

„Naslouchala nám také jedna bohobojná žena jménem Lydie, obchodnice s purpurem z města Thyatir. Pán jí otevřel srdce, aby přijala, co Pavel říkal...“ (Sk 16,14; B21)

Abychom dokázali podporovat jednotu ve víře, musíme pochopit její důležitost. Musíme činit to, co ji ochraňuje a udržuje. Měli bychom se o ni sami zasazovat – vždyť pro Krista byla jednota tak důležitá, že byl ochoten zemřít za to, abychom ji měli! Všichni opravdoví věřící získají spasení jen z milosti, a to pouze skrze víru. Nemusíme udělat nic víc než přijmout dar, který nám Kristus nabízí – dar lásky. Ve chvíli, kdy se cítíme být milováni, dokážeme milovat i sami sebe a máme prostor k růstu a rozvoji. Když se cítíme být milováni, jsme také schopni bezvýhradně milovat ostatní, tak jako je bezvýhradně miluje Bůh. Na naší každodenní cestě víry jako křesťané rosteme a dospíváme také v lásce k druhým a zakoušíme i jednotu víry. Pavel o tom hovoří v Efezským 4,13: „...abychom nakonec všichni dospěli k jednotě víry a poznání Božího Syna, k dokonalému lidství, k plné míře Kristovy dospělosti.“ Čím více rosteme ve víře, tím silnější je jednota. Této jednoty dosáhneme v plné míře při pohledu na Ježíše, jenž nám dává naději spasení.

PROTO JAKO KŘESŤANÉ ZPÍVÁME „NADĚJI MÁME“

NADĚJI MÁME

Naději máme v srdce vloženou, že brzy přijde Kristus Král.
Vzhlížíme k nebi vírou přepevnou, sám Bůh nám do srdce ji dal.
Víme, že už přijde čas, znamení zní jasný hlas;
zpívat chceme písně chval, haleluja, Kristus Král!
Naději máme v srdce vloženou, již brzy přijde Kristus Král.

Naděje sílí, zmocňuje se v nás, Pán už je téměř ve dveřích.
Již brzy přijde, ukazuje čas, jak čteme v jeho proroctvích.
Soudu doba nastává, církev Boží povstává,
hlásá světu poselství: přijde Pán, ať každý ví.
Naděje sílí, zmocňuje se v nás, již brzy přijde Kristus Král!
(Zpívejme Hospodinu, píseň č. 77)⁸

ODKAZY NA DALŠÍ TEXTY

Církev k sobě přivádí různé typy lidí z různých prostředí. Když se členové zaměří na Ježíše, je cítit jednota a vřelé společenství sester a bratří. Ellen Whiteová k tomu dodává: „Tajemstvím pravé jednoty v církvi a v rodině není diplomacie, nadlidské úsilí o překonávání nesází – ačkoli bude i toto nutno uplatňovat – nýbrž jednota s Kristem. Čím blíže budeme Kristu, tím bližší si budeme navzájem. Bůh je oslaven, když je jeho lid sjednocen ve spolupráci.“ (The Adventist Home, str. 179) V Božím domě jsou si všichni rovni. Všichni jsme děti toho samého Boha. Nenávidět nebo nemít rád někoho znamená nenávidět nebo nemít rád Boží obraz v druhém člověku. Proto jsou láska a pokoj, harmonie a slušnost, pořádek a řád vysoce ceněné hodnoty a ideály. S nimi dokážeme v jednotě spolupracovat a soustředit se na náš společný cíl. Společenství věřících by mělo být něčím víc než jen společným setkáváním. Úplné zapojení se do života a misie sboru napomůže k jeho jednotě.

ODKAZ PRO NÁS: „Církev je společenství věřících, kteří vyznávají Ježíše Krista jako Pána a Spasitele. V návaznosti na starozákonní Boží lid jsme povoláni ze světa k společné bohoslužbě, k vzájemnému společenství, k vzdělávání se v Božím slově, k slavení večere Páně, k službě všem lidem a k světoširému zvěstování evangelia. Církev přijímá svou autoritu od Krista, který je vtěleným Slovem, a z Písma, psaného slova. Církev je Boží rodina; její členové, které Bůh přijal za své děti, žijí na základě nové smlouvy. Církev je nevěsta, za kterou Kristus zemřel, aby ji mohl posvětit a očistit. Až se vrátí jako Vítěz, budou před něj postaveni věrní všech věků, které vykoupil svou krví, jako slavnou církev bez vady a vrásky, svatou a bez úhony. (Gn 12,3; Sk 7,38; Ef 4,11–15; 3,8–11; Mt 28,19.20; 16,13–20; 18,18; Ef 2,19–22; 1,22.23; 5,23–27; Ko 1,17.18)“⁹

⁸ Zpívejme Hospodinu. Advent-Orion, Praha 2009.

⁹ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

OTÁZKY K DISKUZÍ

1. Co znamená jednota?
2. Proč je důležité mít jednotu ve škole? Na pracovišti? Ve společnosti? V sociálních kruzích?
3. Jak můžeme být jako církev i přes naše rozdílnosti jednotní? Může existovat jednota zároveň se správným učením? Jak je možné zachovat správné učení při sjednocování se s lidmi, kteří věří jinak?

OSOBNÍ OTÁZKY

1. Jak se vám daří vytvářet jednotu doma, v manželství, v rodině, ve sboru, ve společnosti, ve škole aj.?
2. Přemýšlejte nad sebou a prostě Boha, aby vám ukázal, co máte dělat, abyste pomáhali v každé situaci vytvořit jednotu.

BOŽÍ ZASLÍBENÍ

Ježíš se za vás modlil, abyste v něm byli jednotní, tak jako je On jedno se svým Otcem. Přečtěte si text v evangeliu Janově 17,20–26 (B21):

„Neprosím ale jen za ně. Prosím i za ty, kteří ve mě uvěří skrze jejich slovo. Ať jsou všichni jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě; ať jsou i oni jedno v nás, aby svět věřil, že jsi mě poslal. Dal jsem jim slávu, kterou jsi dal mně, aby byli jedno, jako my jsme jedno. Já v nich a ty ve mně, aby byli dokonale jedno a aby svět poznal, že jsi mě poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mě.

Otče, chci, aby ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby viděli slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval před stvořením světa. Spravedlivý Otče, svět tě nezná, ale já tě znám. Tihle poznali, že jsi mě poslal, a já jsem jim dal poznat tvé jméno a ještě dám, aby láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich a já v nich.“

5. DEN – VEČEŘE PÁNĚ VYTVÁŘÍ SPOLEČENSTVÍ A PŘINÁŠÍ OBNOVU

BLÍZKO JEŽÍŠE

Vzpomínáte si, kdy jste se naposledy cítili sami a opuštěni? Možná se vám právě rozplynul váš sen. Nepodařilo se vám napsat jednoduchý test a všechno jste tím zkazili. Říkali jste si: „to určitě nějak zvládnou“ – a teď tohle! Možná vás právě zradila nejlepší kamarádka. Ta, o které jste si mysleli, že by to nikdy neudělala, teď roznáší po sociálních sítích nejen to, že jste nezvládli písemku, ale také říká, že celý váš život je jednou velkou prohrou. Názorný příklad kyberšikany, kdy nemůžete udělat vůbec nic. Teď všichni vědí, že jste naprosto neschopní. Vzpomínáte si na ten pocit? Nebo se tak možná cítíte nyní – očernění přede všemi, obnažení a odmítnuti. Ten pocit, že nemáte žádnou cenu, dost bolí. Začnete si uvědomovat, jak moc se cítíte osamoceni. Jak jste naprosto sami. A to jediné, co vám zůstalo, je touha po lásce a přijetí.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Luther jako mnich tyto pocity odmítnutí důvěrně znal. Připadalo mu, jako by si s ním Bůh krutě zahrával. Možná si pomyslel: „Jak o sobě může tvrdit, že je Bohem lásky? Cena, kterou za tuto lásku požaduje, je tak velká, že ji nikdo není schopen zaplatit! Nezvládám dodržovat Boží zákon. Snažím se, ale pokaždé selhávám, a jsem tak odsouzen k hříchu. Cítím zoufalství a strach...“

Ve středověké církvi se mnoho lidí bálo Boha, smrti a představy, že je Bůh opustil. Církev toho využívala k naplnění svých pokladnic. Odpustky k prominutí hříchů se prodávaly za peníze. Údajně existovala pokladnice dobrých skutků velice zbožných lidí (svatých), která byla spravována církvi a ze které bylo možné odpustky koupit. Lidé za ně byli ochotni dát nemalé peníze, protože byli ovládáni strachem. Většina 95 tezí přibitých 31. října 1517 na dveře zámeckého kostela ve Wittenbergu kritizuje právě prodávání odpustků.

Čím Luther nahradil odpustky? Večeří Páně! Podle biblického příkladu ruší večeře Páně potřebu jakýchkoli odpustků. Za několik staletí se však i tento obřad stal pro církev nástrojem moci. Pouze duchovenstvo mělo právo přijímat chléb a víno, symboly připomínající Ježíšovo utrpení a jeho smrt. Řadoví členové církve víno na večeři Páně přijímat nesměli. K obhajobě byl použit argument, že by běžní členové mohli Ježíšovu krev rozlít! Jako by se to knězi stát nemohlo. Církevní společenství však nestálo za to riziko. K oddělení obyčejných členů církve a duchovních při vysluhování památky večeře Páně sloužila zeď zvaná lektorium, která se nacházela v části zvané chór (presbyterium).

Přímo uprostřed obrazu je však namalován přesný opak. Ježíš je oblečen stejně jedno-duše jako učedníci, ne v drahých liturgických hábitech jako kněží. Na stole je velikonoční beránek a zachycený moment je situací popsanou v evangeliu Janově ve 13. kapitole od 21. verše, kde Ježíš pronáší: „Amen, amen, pravím vám, jeden z vás mě zradí.“ Nato se ho jeden z učedníků zeptal: „Pane, kdo to je?“ Odpověděl jim, že je to ten, komu podá kus chleba. Podal jej Jidášovi, ale učedníci si jeho volbou nebyli až tak jisti. Uprostřed této nejistoty natahuje ruku do kruhu mladý muž (je to Lukas Cranach), aby podal kalich vína Martinu Lutherovi. Malíř takto vyjádřil jednu z emocionálně nejhlubších zkušeností reformace. Pokoření laických členů církve u večeře Páně musí skončit. Většina z nich ani nechápala, co se při této události děje. Vše se odehrávalo v latině. Právě proto, že nikdo nerozuměl latinským slovům při svěcení eucharistie „*Hoc est corpus meum*“, což znamená „Toto je mé tělo“, zakořenilo v mnoha jazycích slovní spojení „hokuspokus“ jako vyjádření pro něco nepochopitelného, tajemného, nebo dokonce klamného.

Reformátoři však tento zmatek zastavili. Již před sto lety Jan Hus představil způsob slavení večeře Páně zvaný „podobojí“, jehož součástí bylo přijímání chleba i vína podle biblického vzoru. K tomu Hus pronášel slavnostní kázání v češtině, v jazyce, kterému lidé rozuměli. Tak se z řadových členů, kteří byli dosud jen diváci, stali účastníci slavnosti večeře Páně. Dnes si nedokážeme představit, co to pro běžné členy církve znamenalo. Najednou se stali přímými účastníky bohoslužby – seděli s Ježíšem u večeře Páně, tak jak je to namalováno na reformačním oltáři. Existuje něco krásnějšího?

Pro Luthera tedy nebyla večeře Páně jen připomínkou Kristovy oběti, ale také událostí, která probíhá teď a tady. Proto večeře Páně není malířem vyobrazena s pozadím, které by nám připomínalo starověkou Palestinu. Skrze okno lze pozorovat typicky saskou pahorkatou krajinu s hradem a duby. Každému je tedy zřejmé, že večeře Páně je osobní událostí. *Jsem Ježíši tak blízko?*

JAK CHÁPAL VEČEŘI PÁNĚ MARTIN LUTHER

Luther měl velký sen. Byl nadšený z dobré zprávy evangelia a předpokládal, že se budou cítit stejně i ostatní po prostudování Božího slova. Doufal, že předáváním své zkušenosti z ospravedlnění z víry, kterou prožil ve své malé studovně černého kláštera ve Wittenbergu, bude schopen ostatním pomoci. Dokonce věřil tomu, že židé rozpoznají v Kristu svého Mesiáše.

Nyní však zažíval něco zcela odlišného. Po založení několika protestantských sborů začala běh událostí řídit politika říše. Císař i papež měli v úmyslu umístit tohoto mladého kacíře tam, kam patří. Kurfürst Fridrich Moudrý jej však vzal pod svou ochranu. Protože byl jedním ze tří nejvyšších světských zástupců německého národa ve Svaté říši římské, církve v Římě i papež na něj museli brát na sněmech ohled. Politické napětí však stále přetrvávalo. Přijímání podobojí se v této situaci stalo pro reformační hnutí jedním z nejdůležitějších symbolů. Kdekoli šlechticové, běžní občané i bývalí kněží společně uctívali památku večeře Páně, tam vznikala nová společenství. Byla to místa, kde člověk mohl vstoupit do Ježíšovy přítomnosti. Luther chtěl být při večeři Páně blízko Ježíše a také chtěl potvrdit, že cesta reformace je ta správná.

Luther považoval za důležité, aby se v reformační církvi neprovozovalo tolik svátostí jako ve staré katolické církvi. Učil, že povinnými symbolickými obřady v církvi mají být pouze ty, které byly nařizeny samotným Kristem, a ty, jejichž zřízení Ježíšem Kristem je konkrétně popsáno v Božím slově.

JAK MŮŽEME BÝT BLÍZKO JEŽÍŠI?

Jako adventisté sedmého dne věříme, že večeře Páně je památkou. Chléb a víno jsou symboly Ježíšova těla a prolité krve. „Všichni členové církve by se měli účastnit této svaté večeře, protože právě v ní se prostřednictvím Ducha svatého „setkává Kristus se svým lidem a dodává mu sílu svou přítomností. Srdce a ruce lidí, kteří slouží, mohou toho být nehodné; přesto je Kristus přítomen, aby sloužil svým dítkám. Všichni, kdo přicházejí s vírou upřenou na Krista, obdrží hojnost požehnání. Všichni, kdo zanedbávají tyto příležitosti skýtající Boží dary, utrpí ztrátu. O takových lidech je možné právem říci: »I vy jste čisti, ale ne všichni«. (J 13,10).“¹⁰

Při večeři Páně zažíváme Ježíše Krista velice zvláštním způsobem. Při tomto posvátném obřadu čteme slova, která pronesl sám Ježíš a jsou zaznamenána v Lukášově evangeliu 22,19.20: „To čiňte na mou památku.“ Večeře Páně není jen nějaký pojem či učení, na které můžeme mít různý názor. Je to konkrétní Ježíšovo nařízení. Podává se při ní chléb a víno, tak jak nám to Ježíš prikázal. Přijímáním chleba a vína zažíváme výjimečnou blízkost Ježíše. Téměř můžeme říci, že při večeři Páně zakoušíme Ježíše všemi svými smysly – celou svou bytostí.

„Při večeři Páně máme prožívat chvíle radosti, ne smutku. Obřad umývání nohou, který předchází večeři Páně, je příležitostí pro sebezpytování, vyznání hříchů, urovnání sporů a odpuštění. Tím, že věřící přijali ujistění o očištění Kristovou krví, jsou připraveni vstoupit do zvláštního společenství s Bohem. Ke stolu Páně přicházejí s radostí, protože je ozařuje světlo spásy; nestojí ve stínu kříže, jsou připraveni oslavovat Kristovo vykupitelské vítězství.“¹¹

VÝZNAM VEČEŘE PÁNĚ

Večeře Páně nahrazuje starozákonní Hod beránka (Pesach). Svátek byl naplněn ve chvíli, kdy zemřel velikonoční Beránek – Ježíš. Ještě před svou smrtí Ježíš změnil tento velký svátek duchovního Izraele na obřad spadající již pod novou smlouvu. Proto sahají kořeny mnohé symboliky večeře Páně až k bohoslužbě Pesach.

¹⁰ Adventisté sedmého dne věří..., výklad základních věroučných článků. Advent-Orion, Praha 1999, str. 248.

¹¹ Adventisté sedmého dne věří..., výklad základních věroučných článků. Advent-Orion, Praha 1999, str. 245.

ODKAZY K DALŠÍM TEXTŮM

Nikdy nepropásněte příležitost účasti na večeři Páně. Je to chvíle, kdy můžete zakusit Boží milost – a díky této milosti jsme skrze víru spaseni. Proto jsme vyzýváni k tomu, abychom si opakovaně tuto milost připomínali (na Ježíšovu památku). Každý, kdo věří v Ježíše, je zván k veřejné účasti. V knize *Adventisté sedmého dne věří* čteme na straně 247:

„V rozděleném světě plném sporů přispívá naše společná účast na těchto slavnostech k jednotě a pevnosti církve. Tím ukazujeme na skutečné společenství s Kristem a mezi sebou navzájem. Apoštol Pavel zdůrazňoval toto společenství, když řekl: „Kalich požehnání, za který děkujeme – není to snad společenství Kristovy krve? Chléb, který lámeme – není to snad společenství Kristova těla? Jako je jeden chléb, tak jsme jedno tělo. I když je nás mnoho, sdílíme jeden chléb“ (1K 10,16.17; *text oproti citaci převzat z B21*).“

„Je to narážka na skutečnost, že se chléb láme na mnoho kusů, které následně věřící jedí, a stejně jako všechny kusy pocházejí z jednoho bochníku chleba, jsou i všichni věřící, kteří mají účast na památce večeře Páně, sjednoceni v Tom, jehož ukřižované tělo je symbolizováno právě chlebem. Společnou účastí na tomto obřadu věřící veřejně ukazují, že jsou sjednoceni a patří do jedné velké rodiny, jejíž hlavou je Kristus.“¹²

„Všichni členové církve by se měli účastnit této posvátné události, protože se zde skrze Ducha svatého Kristus setkává se svým lidem a posiluje jej svou přítomností. Může se stát, že člověk, který obřad vysluhuje, toho není hoden, avšak i tehdy je Kristus přítomen a slouží svému lidu. Každému, kdo přichází a upíná k němu pohled víry, bohatě požehná. Lidé, kteří tyto vzácné chvíle společenství s Bohem zanedbávají, o mnoho přicházejí. Právem je o nich možno říci: „Ne všichni jste čisti.““¹³

U stolu Páně prožíváme nejsilnější a nehlubší vědomí společenství. Zde se všichni setkáváme na stejné úrovni, právě zde jsou odstraněny všechny dělicí bariéry. Zde si uvědomujeme, že přestože je ve společnosti mnoho věcí, které nás rozdělují, v Kristu máme všechno, co potřebujeme, abychom byli sjednoceni. Když se Ježíš se svými učedníky dělil o kalich, svěřil jim novou smlouvu a řekl: „Pijte z něho všichni. Neboť toto jest má krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů“ (Mt 26,27.28; srov. L 22,20). Tak jako byla stará smlouva potvrzena krví obětních zvířat (Ex 24,8), byla nová smlouva potvrzena krví Kristovou. Při tomto obřadu věřící obnovují svůj slib věrnosti svému Pánu a znovu uznávají, že jsou součástí úžasné smlouvy, ve které se Bůh v Ježíši Kristu spojil s lidstvem. Věřící mají důvod k oslavě, protože se stali součástí této smlouvy. Večeře Páně je připomínkou i poděkováním za zpečetění věčné smlouvy milosti. Přijatá požehnání jsou přímo úměrná víře jejich účastníků.

¹² SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 6, p. 746.

¹³ Adventisté sedmého dne věří..., výklad základních věroučných článků. Advent-Orion, Praha 1999, str. 248.

ODKAZ PRO NÁS: „Při večeři Páně přijímáme symboly Ježíšova těla a krve; tím vyjadřujeme víru v něho jako svého Pána a Spasitele. Při této slavnosti se Kristus setkává se svým lidem a posilňuje ho. Svou účastí radostně zvěstujeme význam Kristovy smrti, dokud nepřijde. Příprava na tuto večeři zahrnuje zkoumání vlastního svědomí, pokání a vyznání hříchů. Kristus ustanovil umývání nohou jako symbol obnoveného očištění a výraz ochoty vzájemně si sloužit v křesťanské pokoře a v lásce sjednotit svá srdce. Večeře Páně se smějí zúčastnit všichni věřící křesťané. (1K 10,16.17; 11,23–30; Mt 26,17–30; Zj 3,20; J 6,48–63; 13,1–17)¹⁴

OTÁZKY K DISKUZÍ

1. Je ve vašem sboru památka večeře Páně inspirující bohoslužbou, nebo jen nezáživným rituálem?
2. Co si po této přednášce myslíš o obřadu umývání nohou?
3. Jaký bychom měli mít k večeři Páně postoj na základě tohoto Pavlova varování?

„Kdo by tedy jedl tento chléb a pil Pánův kalich nehodným způsobem, takový se proviní proti Pánově tělu a krvi. Ať každý sám sebe prověří, než bude jíst z toho chleba a pít z toho kalichu. Kdo totiž jí a pije, aniž by si uvědomoval, že jde o Pánovo tělo, takový jí a pije své vlastní odsouzení.“ (1K 11,27–29; B21)

OSOBNÍ OTÁZKY

Večeře Páně nám pomáhá dívat se nahoru k nebesům a také dovnitř, do svého nitra. Platí to i pro vás? Jak je to s vámi, když se podíváte zpětně na období mezi památkami – rostete? Nebo jste ze sebe spíše zklamaní?

¹⁴ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

6. DEN – VYZNÁNÍ MÉHO HŘÍCHU A VINY (*SOLA FIDE*)

NAPROSTÉ ODPUŠTĚNÍ – KONEČNĚ ZBAVEN VŠECH VIN A DLUHŮ!

Velkou otázkou lidí ve středověku bylo, jak se vyrovnat s pocitem viny. To se pravděpodobně od té doby moc nezměnilo. Možná o tom již tolik nemluvíme, ale o to víc svými starostmi zatěžujeme zdravotní pojišťovny a lékaře. Mnoho nemocí má psychosomatické příčiny, což znamená, že původ nemoci spočívá spíše v našem postoji k životu než ve věcech, které bychom mohli ovlivnit zdravým životním stylem. Když se v našem životě objeví nějaké problémy, často říkáme: „je mi špatně od žaludku“ nebo „velice špatně spávám“, a přitom tyto stavy mohou vést až k rakovině žaludku nebo k bezesným nocím, se kterými jsme zdánlivě schopni bojovat jen pomocí prášků na spaní. Obavy a strachy, které nás tíží, nás stahují dolů a berou nám všechnu naši radost. Jednou z těchto zátěží je také vina, na kterou nemůžeme zapomenout.

Ve středověku byla vina obvykle veřejně pranýřována – lidé byli před zraky ostatních ponižováni spoutáním nebo vloženi do klády. Pokud jim byla vina prokázána, pak tento trest znamenal vyvržení ze společnosti do konce života nebo alespoň na určitou dobu. Pokud jste měli „štěstí“, byli jste „odsouzeni“ k pouti do Svaté země v Palestině. To však ve většině případů stejně znamenalo smrt. Jiní byli v důsledku inkvizičních opatření nadosmrtní ocejchováni. V každém případě, provinilci, nebo ti, kteří za ně byli pokládáni, byli považováni za zločince. Jednalo se s nimi jako s vyvrheli společnosti, byli mimo ochranu městských bran a neexistovalo pro ně žádné bezpečné místo.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Když Luther přišel na Říšský sněm do Wormsu, byl již uprchlíkem. Navíc nad ním byla vynesena papežská klatba, čímž byl veřejně prohlášen za kacíře, který ztratil právo na život. Poté co 18. dubna roku 1521 svědčil na Říšském sněmu ve Wormsu, jej také císař odsoudil k vyhnanství a vydal proti němu edikt. To znamenalo, že kdokoli, kdo Luthera potkal, jej mohl vydat úřadům, nebo jej dokonce na místě zabít, aniž by to bylo považováno za zločin. Luther tedy také patřil k vyvrhelům společnosti. Aby se celá situace trochu zklidnila, jak doufal jeho ochránce kurfiřt Fridrich, musel Luther v několika následujících měsících zůstat v úkrytu na hradě Wartburg.

Na pravém křídle reformačního oltáře je vyobrazeno odpuštění hříčů. Vidíme Lutherova přítele Johanna Bugenhagena, který se stal dalším kazatelem v kostele ve Wittenbergu a reformátorem v severním Německu, Pomořansku a Dánsku, jak klečí před kazatelnou. Není tam ovšem sám: spolu s ním klečí před Bohem a celým společenstvím

ještě jiná osoba, která pokorně sklání hlavu. Scéna je vyobrazením člověka, který se vyznává ze svých hříchů a prosí: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“ Kazatel se zároveň chystá ujistit jej o Božím slibu odpuštění hříchů, zaznamenaném v Izajáši 43,25 (B21): „Já, já sám kvůli sobě smažu tvé přestupky a nevzpomenu na tvůj hřích.“ Na obraze však spatřujeme ještě něco zajímavého: kazatel Bugenhagen drží nad hlavou kajícího se hříšníka klíč.

Ve středověku to byl symbol „moci klíčů“ daných Petrovi. Ve spojitosti s veršem v Matoušově evangeliu 16,19 se věřilo, že tento klíč, zaručující odpuštění a také vstup do Božího království, byl dán Petrovi a papežům a jedině oni touto autoritou disponují.

V protestantské církvi však papež již autoritu neměl. Tady vidíme, že odpuštění hříchů dostanou ti, kteří prosí Boha s kajícím srdcem o odpuštění – v kontrastu s vyobrazeným šlechticem na pravé straně obrazu. Jeho zamračená tvář s výrazným obočím a tmavými očima jasně ukazuje, že necítí žádnou lítost a že mu na odpuštění nezáleží. Proto se obrací od oltáře i od shromáždění. Odpuštění hříchů nezíská. Břemeno jeho viny jej bude tížit dál.

Malíř zvýrazňuje tento rozdíl také barvami. Žlutá byla považována za barvu Jidáše – stejně tak jej nakreslil ve scéně na středním panelu obrazu. Byla to barva kacířů a hříchu. Šlechtic s temným, zamračeným výrazem má na sobě také žluté spodní prádlo. Ve svém nitru zůstává zatížený hříchem. Nezažívá radost a svobodu, kterou odpuštění přináší. Nakonec ještě opouští církev, která jej mohla nasměrovat k novému začátku.

JAK MARTIN LUTHER ZAŽIL ODPUŠTĚNÍ

Stěžejní otázkou reformace bylo odpuštění hříchu a viny. Právě tato záležitost vedla Martina Luthera ke klíčovému porozumění, které reformaci započalo a má svůj význam i dnes. Prožívání osvobozujícího poznání, že nám Ježíš odpustil hříchy, však neznamená, že teď máme volnou ruku a můžeme v budoucnu dále hřešit. Právě proto v listu Římanům 6,12–15 (B21) čteme: „Nenechte proto ve svých smrtelných tělech vládnout hřích, nepodléhejte jeho žádostem. Své údy už nevydávejte hříchu za nástroje nepravosti, ale jako zmrtvýchvstalí vydejte sami sebe i své údy Bohu za nástroje spravedlnosti! Hřích už nebude vašim pánem, protože nejste pod Zákonem, ale pod milostí. Nuže, budeme hřešit, když nejsme pod Zákonem, ale pod milostí? V žádném případě!“

Luther věděl, že s hříchem musíme bojovat každý den. I když s Ježíšem žijeme již mnoho let, nikdo z nás nemůže říci, že hřích nemá vliv na jeho život. Přestože žijeme s Ježíšem a v dosahu jeho moci, ďábel ještě nezemřel. Ale prosím, dodejte si odvahy – čtěte, co píše apoštol Jan:

„Toto vám píšu, moji drazí, abyste nehřešili. Kdyby někdo zhřešil, máme u Otce přímiluvce [který za nás prosí], Ježíše Krista, toho Spravedlivého [bezáhonného, spravedlivého, který se ve všem přizpůsobuje Boží vůli – záměru, myšlence i činu]. On [ten samý Ježíš] je smírnou obětí za naše hříchy [smírnou obětí brzdící Boží hněv, který by padal přímo na naši hlavu kvůli naší hříšné přirozenosti – naší světskosti, našemu životnímu stylu], a nejen za naše, ale i za celý svět [hříchy věřících po celém světě].“

Jak můžeme vědět [každodenní zkušeností], že ho známe [že jsme jej pochopili a blíže se s ním seznámili]? Podle toho, zda dodržujeme jeho přikázání (učení) [soustředíme se na ně a řídíme se jimi]. Kdo říká: ‚Znám ho,‘ a přitom se nechová podle jeho přikázání (učení) [nesoustředí se na ně a neřídí se jimi], ten je lhář a není v něm pravda [Božího slova]. Kdo ale zachovává jeho slovo [a váží si jeho poselství v celém rozsahu], v tom se láska k Bohu opravdu naplnila [byla završena a dozrála]. Podle toho se [s jistotou] pozná, zda jsme v něm. Kdo říká, že v něm zůstává [kdokoli, kdo říká, že ho přijal jako Boha a Spasitele], musí [jako morální závazek] žít, jako žil on.“ (1J 2,1–6)

Luther považoval za nezbytné, aby každý pochopil, jak důležité je žádat Boha o odpuštění den co den. On sám si byl vědom svých nedostatků v poměru k Božím měřítkům poslušnosti a spravedlivosti, pramenících ze slabosti nebo zakořeněné hříšnosti.

TAKTO BUDU VĚŘIT

(připisováno Martinu Lutherovi)

„Vzhledem k vrozenému zlu a slabosti bylo pro mě nemožné dosáhnout spravedlnosti v Božím měřítku.

Pokud mi není dovoleno věřit, že Bůh pro Kristovy zásluhy odpouští mé nedostatky, kterých denně lituji, pak pro mě neexistuje žádná naděje.

Musím zoufat. Ale odmítám se tomu poddat. Nepověším se jako Jidáš na strom. Místo toho se pověším okolo Kristova krku nebo se jej chytím za nohy jako hříšnice. Přestože jsem horší než ona, budu se pevně držet svého Pána.

On pak řekne svému Otci: ‚Tomuhle člověku, který je na mě pověšen, musí být také dovoleno projít. Je sice pravda, že nedodržel a porušil všechna tvá přikázání. Ale, Otče, pověšil se na mě. Jaký by to mělo smysl? Zemřel jsem za něj. Nech ho proklouznout.‘

Takto budu věřit.“

Je bolestivé uvědomit si, že ve své síle nemůžeme dosáhnout ničeho, co by před Bohem mělo nějakou hodnotu. Zůstává nám však stále jedna věc: víra, důvěra v Ježíše. Díky jeho smrti si můžeme nárokovat jeho oběť. V Božích očích nezáleží na ničem jiném než na víře samotné (*sola fide*). Po mnoha letech, jako jeden z nejdůležitějších vůdců reformace šestnáctého století, musel dokonce i Martin Luther přiznat, že ani jeho poznání ani jeho zkušenost ani odvážné svědectví na Říšském sněmu ve Wormsu, a dokonce ani léta učení na univerzitě neznamenají v Božích očích nic.

JAK MŮŽEME ŽÍT BEZ VINY

Pro mnohé z nás je přirozené mluvit o svých úspěších a o tom, v čem jsme dobří. Jsou mezi námi i velmi schopní lidé a je to tak v pořádku. Někteří jsou tak dobří, že jejich výsledky vysoce překonaly průměr. Mají obrovskou šanci najít si slušně placenou práci

a brzy žít bez přílišných starostí. Kdyby jen to bylo tak lehké! Navzdory všem pojištěním nám peníze nemohou zaručit jistotu šťastného života, protože takové pojištění žádná společnost ve svém portfoliu nemá. Co nám tedy zbývá?

Stejně jako v lásce, jediné, co můžeme s pomocí víry dělat, je důvěřovat. Připustit si svou vinu a provinění vyžaduje velkou odvahu. Nejrady bychom věcem dali jiný směr. Ve vymýšlení výmluv a polopравd jsme rozhodně mistři! Skutečným viníkem je přece vždycky někdo jiný, ne my! Je pro nás tak neuvěřitelně složité říct: „Ano, je to moje chyba“, a přitom nedodat žádné „ale“, „kdyby“ nebo „jenže“. Nemluvě o ochotě napravit námi způsobené krivdy, pokud je to možné. Je to jedna z těch nejtěžších věcí, ale také jedna z těch nejkrásnějších zkušeností, kterou jako Boží děti můžeme zažít.

Tato zkušenost hluboce zasáhla i krále Davida. Popsal ji ve 23. žalmu. Tento žalm stojí za to, abychom jej četli zas a zas, protože mám pocit, že popisuje náš život. „Svůj hřích jsem však potom doznal tobě, své provinění jsem odhalil. Řekl jsem: ‚Vyznám Hospodinu své zločiny!‘ a tys mi odpustil mou vinu a hřích“ (Ž 32,5; B21). Konečně jsem volný, už mě nic netíží. Nyní nám zbývá jediné – radovat se! Celé nebe se raduje s každým, kdo prožívá tuto zkušenost.

ODKAZY NA DALŠÍ TEXTY

Pocit viny zná každý z nás. Přesto by jej mělo zastínit vědomí osvobození v Ježíši. Jak úlevné je pocítit oprostění od všeho zlého! Ano, cítit se vinným je přirozené. Opravdové pokání a zkroušené srdce se s tím vypořádá. Ellen Whiteová popisuje, jak těžce nám Kristus vydobyl tuto svobodu od vin a hříchů: „Kristus jako náš zástupce a naše útočiště nesl nepravosti nás všech. Byl považován za přestupníka, aby nás mohl vykoupit a zachránit před odsouzením podle zákona. Dolehla na něho tíha viny všech Adamových potomků. Boží hněv namířený proti hříchu, hrozivý projev Otcovy nelibosti nad přestupováním zákona, Syna děsil. Kristus celý svůj život zvěstoval padlému lidstvu radostnou zvěst o Otcově milosrdenství a odpouštějící lásce. Hlásal spasení i těm největším hříšníkům. Nyní pod strašlivou tíhou hříchů najednou neviděl Otcovu smířlivou tvář. Úzkost, která svírala Spasitelovo srdce, když se od něho ve chvíli smrtelného zápasu odvrátila Boží tvář, si člověk ani nedokáže představit. Působila mu takové utrpení, že tělesnou bolest téměř nevnímal.“ (Touha věků, str. 483, 484) Když dobře porozumíme Ježíšově službě v nebeské svatyni, pomůže nám to pochopit a objevit hlubiny Kristovy lásky.

NÁŠ ODKAZ: „V nebi je svatyně, pravý svatostánek, jehož stavitelem je Pán, a ne člověk. V něm Kristus slouží v náš prospěch, zpřístupňuje věřícím požehnání své oběti, přinesené jednou provždy na kříži. Kristus byl uveden do úřadu jako náš slavný Velekněz a svou prostřednickou službu začal po svém nanebevstoupení. Roku 1844, na konci prorockého období 2300 dnů (let), přešel k druhé fázi své usmiřující služby. Je to dílo vyšetřujícího soudu, který je součástí závěrečného odstraňování veškerého hříchu. Předobrazem této skutečnosti bylo očišťování starodávné židovské svatyně v Den smíření. V předobrazné službě byla svatyně očištěna krví obětí zvířat, ale nebeské skutečnosti se očišťují dokonalou obětí Ježíšovy krve. Vyšetřující soud odhaluje nebeským bytos-

tem, kdo z mrtvých zesnul v Kristu, a proto je v něm uznán za hodna mít podíl na prvním vzkříšení. Tento soud také ozřejmuje, kdo z živých zůstává v Kristu, zachovává Boží přikázání a víru v Ježíše Krista a je v něm připraven ke vstupu do věčného království. Tento soud obhájí Boží spravedlnost, zachraňující ty, kteří věří v Ježíše Krista. Prohlašuje, že lidé, kteří zůstali Bohu věrní, obdrží království. Dověšení Kristovy služby v nebeské svatyni bude pro lidi před druhým adventem znamenat ukončení doby milosti. (Žd 8,1–5; 4,14–46; 9,11–28; 10,19–22; 1,3; 2,16.17; Da 7,9–27; 8,13.14; 9,24–27; Ez 4,6; Lv 16; Zj 14,6.7; 20,12; 14,12; 22,12)¹⁵

OTÁZKY K DISKUZÍ

Luther byl hnán strachem z pekla a Božího hněvu. Proto cítil, že život v klášteře by mu mohl pomoci najít spasení.

1. Diskutujte o tom, jaký vliv může mít strach z pekla na náš vztah s Bohem.
2. Diskutujte o textu z 1. listu Janova 3,7–9: „Nenechte se nikým oklamat, draží. Kdo žije spravedlivě, je spravedlivý, jako je spravedlivý on. Kdo páchá hřích, je z ďábla, neboť ďábel od počátku hřeší. Proto se ukázal Boží Syn, aby zrušil skutky ďábla. Kdo se narodil z Boha, nepáchá hřích, neboť v něm zůstává Boží símě; nemůže hřešit, protože se narodil z Boha.“

OSOBNÍ OTÁZKY

Prečtete si 1. list Janův 3,6: „Kdo v něm zůstává, tedy nehřeší, ale kdo hřeší, ten ho neviděl ani nepoznal.“ Co pro tebe tento verš znamená?

BOŽÍ ZASLÍBENÍ

„Vyznáš-li svými ústy, že Ježíš je Pán, a uvěříš-li v srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen.“ (Ř 10,9)

¹⁵ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

7. DEN – KŘEST JAKO NOVÁ SMLOUVA S JEŽÍŠEM

JEN TAK NĚKÝM, NEBO DÍTĚTEM KRÁLE?

Všichni chceme někam patřit, zapadnout mezi partu přátel. Dnešní doba se někomu může zdát trochu krutá: pokud nemáte zrovna to, co je „in“, můžete si připadat bezcenní. A pokud nemáte stovky nebo tisíce přátel na sociálních sítích, jste považováni za outsidersa. Ti, kteří chtějí někam zapadnout, jsou často vystaveni silnému tlaku okolí, a to je fakt. Musíte „lajkovat“ to, co „lajkují“ ostatní, abyste všem ukázali, že jste skvělí. Asi každý ví, že proti proudu plave jen silná ryba, ale v realitě života to není až tak jednoduché. Jestliže chcete zapadnout, musíte jít s davem, což zrovna neulehčuje otevřeně vyznat vaši víru v Ježíše. Někteří si možná myslíte: Víra je má osobní věc a nepatří do mého veřejného profilu. Říci někomu, že jdete v sobotu do sboru, také nemusí být zrovna jednoduchou záležitostí. S takovouto opatrností se však může stát, že najednou nebudete s jistotou vědět, kam vlastně patříte. Na jedné straně je tady parta, do které byste tak rádi patřili, na straně druhé je zde sborové společenství.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

V pozdním středověku se lidé stávali součástí společnosti křtem. Pokud jste nebyli pokřtěni, neměli jste žádná práva. Takoví lidé – jako například Židé – museli žít v osadách za hradbami města. Byla to místa, kde se vykonávala řemesla, která byla pro ostatní velice nepřijemná – například vyčiňování kůží, při kterém vycházel nevábný zápach. Tím nejhorším ale pro lidi žijící mimo město bylo to, že neměli občanství města, a tak mohli hledat ve městě ochranu jen ve zcela výjimečných případech. Za právoplatné občany byli tehdy považováni pouze ti, kteří byli hned po narození pokřtěni a bylo jim dáno křestní jméno podle kalendáře svatých.

Věřilo se, že křest má moc ochránit od veškerého zla. Nicméně neplatilo to navždy. Pokud jste se rouhali vůči Bohu nebo vyjádřili kacířskou myšlenku, mohli jste být vyloučeni z církve či exkomunikováni, a tak byste přišli i o právo být pohřbeni ve svaté půdě, což byl hřbitov hned vedle kostela. A když vás uložili k věčnému odpočinku za hřbitovní zdí, čekalo vás zatracení. Církev tak disponovala promyšleným nástrojem moci a často jej používala. Když například někdo kritizoval nekřesťanské chování papežů, byl v nebezpečí, že bude označen za kacíře. Tím by byl vyloučen z církevního společenství a také z věčného života. Proto byly křest a poslušnost církvi tak důležité.

Křest je namalován na levém panelu reformačního oltáře. Pravděpodobně je to křest v kostele přímo ve Wittenbergu, kde Luther kázal a kde byl tento obraz později instalován. Ten, kdo křtí malé dítě, je známá osoba, Filip Melancton, Lutherův nejlepší přítel a spolupracovník. Nebyl vysvěceným knězem, ale profesorem biblických jazyků na

wittenberské univerzitě. Tím, že křtí právě on, je ukázáno, jak důležité bylo pro Martina Luthera, aby si byli všichni v Božích očích rovni. Po jeho levé straně vidíme samotného malíře, Lukase Cranacha, jednoho z nejzámožnějších a nejvlivnějších lidí ve Wittenbergu. Drží ručník k osušení novorozeněte. Po pravé straně Melanchtona je namalován jiný člen církve, který drží otevřenou Bibli. Skoro bychom řekli, že je to Martin Luther jako „Junker Jörg“ (panoš Jiří). Všechno se odehrává v církevním prostředí. Je to místo, kde je k nalezení Boží slovo, které dává křtu význam. Vždyť z jaké autority Melanchton křtí, když není vysvěceným knězem? Není to z oficiální autority církve, která si uzurpuje moc, ale pouze na základě Boží autority a úkolu, ke kterému nás Bůh skrze svatá Písma povolal.

Vyvolává to ovšem určité otázky. O podmínce křtu čteme v Markově evangeliu 16,16: „Kdo uvěří a pokřtí se, bude spasen.“ Bible tedy říká, že víra je nezbytnou součástí křtu. Vnímá to snad Martin Luther jinak?

LUTHEROVO CHÁPÁNÍ KŘTU

Jeho snem byla církev s dobrovolným členstvím, kde by všichni měli osobní zkušenost s evangeliem. Navrhoval vytvořit k již existujícím obvyklým bohoslužbám pro celé společenství a dodatečným kázáním v latině pro učené a pro studenty takzvanou „třetí bohoslužbu“, třetí liturgickou formu bohoslužby. Měl na mysli něco jako domácí skupinky studia Bible:

„Avšak ti, kteří touží být křesťané celým svým srdcem a jsou připraveni rozšiřovat evangelium rukama i ústy, by si měli sepsat svá jména a setkávat se v některém z domovů k modlitbě, čtení, křtění a k přijímání svátosti a k dalším křesťanským obřadům. V tomto duchu by pak ti, jejichž chování neodpovídá chování křesťana, byli upozorněni, pokáráni, reformováni, odmítnuti nebo vyloučeni, podle Ježíšova pravidla zapsaného v Matoušově evangeliu, 8. kapitole. Také by zde mohly být vybírány dobrovolné dary, které by poté byly rozděleny mezi chudé po vzoru svatého Pavla, jak je uvedeno v 2. listu Korintským, 9. kapitole. Nebyla by zde taková potřeba formálních zpěvů. Mohli bychom zde křtít a přijímat svátost v krátkosti a jednoduchosti. Všechno bychom směřovali k Písmu, modlitbě a lásce. Měli bychom stručný katechismus, shrnutí věrouky, Desatero a modlitbu Otčenáš. Jednoduše řečeno, kdybychom jen měli lidi, kteří touží být opravdovými křesťany, forma a řád by se samy po čase utvořily.“¹⁶

Martin Luther chtěl mít církev, kde by každý jednotlivec prožíval svou víru z celého srdce a sloužil by ostatním v církevním prostředí i ve společnosti. Církev, do které byste se dobrovolně rozhodli patřit a vstupovalo by se do ní na vyznání víry. Taková církev

¹⁶ Kidd, B. J. (1911). Documents illustrative of the Continental Reformation. Oxford: Clarendon Press, 193–202.

Luther, M. (1854). Deutsche Messe und Ordnung des Gottesdienstes 1526. Frankfurt a. M. u. a.: Heyder u. Zimmer. Retrieved from <http://history.hanover.edu/texts/luthserv.html>.

by byla opravdu živá. Lutherův sen se však nenaplnil. Nebyl schopen založit církev čistě z dobrovolných členů. Proto se spolehl na pomoc státu a vytvořil Evangelickou církev. To mimo jiné znamenalo, že každé novorozeně bylo hned po porodu pokřtěno a stalo se tak členem církve. Protože však novorozenec ještě v nic nevěří, Luther zastával názor, že by měli kmotr a kmotra u křtu slíbit výchovu dítěte v křesťanské víře. Později, jako mládežník, by dítě mělo při konfirmaci vyznat, že je dítětem Božím.

A KDE JE TA SVOBODA VOLBY A OSOBNÍ ROZHODNUTÍ Z VÍRY?

V tomto ohledu se reformace zastavila v půli cesty a zůstala závislá na státní autoritě. Brzy byli křesťané, kteří věřili v jednotlivých bodech učení trochu jinak, pod silným tlakem, nebo dokonce protestanty pronásledováni. Proto bychom nikdy neměli zapomenout na muže a ženy reformace, kteří chtěli žít podle tohoto pochopení křtu a dobrovolného členství v církvi a zaplatili za to svými životy. I to je – často opomíjená – součást reformace.

PŘÍKLAD ANABAPTISTICKÉHO Hnutí (HNUTÍ NOVOKŘTĚNCŮ)

Kromě Wittenbergu v Sasku bylo ještě druhé centrum reformace ve švýcarském Curychu, kde působil Huldrych Zwingli. Mezi jeho přáteli byly i rodiny, které chtěly následovat biblický model křtu a jiné základní pravdy za každou cenu, a proto odmítly předepsaný křest novorozenat. Po veřejném sporu mezi sebou se společenství věřících rozdělilo. Jedna skupina, která vznikla okolo Konrada Grebela, Felixe Manze a Jörga Blaurocka, přešla do ilegality a uskutečnila první křest na vyznání víry 21. ledna 1525. To vyvolalo bouřlivé rozhořčení u městské protestantské rady a jiných autorit. Tito takzvaní anabaptisté chtěli praktikovat křest věřících a také chápali církev jako bratrstvo, což vycházelo z Bible, kterou se snažili vykládat co nejdoslovněji. Mimo jiné vyžadovali náboženskou svobodu včetně oddělení církve od státu a snažili se realizovat ideál sdíleného majetku, nenásilnosti a oddělenosti od světa a všeho zla. Do pěti let se dostalo anabaptistické hnutí do velkého pronásledování ze strany místních vládních úřadů a také ze strany protestantských církví a katolické církve. V roce 1529 se na sněmu ve Speyeru knížata (protestanti spolu s katolíky) zavázala vynést nad každým, kdo uznával křest věřících, trest smrti. Martin Luther s touto výzvou k trestu smrti souhlasil, i když si anabaptisté přáli pouze žít jako opravdové Boží děti, děti nebeského Krále.

JSTE UŽ DĚTMI KRÁLE?

Křest je vnějším znakem toho, že někdo přijal Ježíše jako svého Vykupitele, vyznává svou novou víru v Krista a důvěřuje v jeho odpuštění. Všechno, co jste udělali v životě špatného, všechno, co vás táhlo od Boha pryč, je již minulostí. Bible přirovnává křest ke ztotožnění se smrtí a vzkříšením Ježíše. Reálně tedy zemřete svému předchozímu způsobu života jako hříšník a jste vzkříšeni do nového života skrze moc Ducha svatého. Začínáte žít nový, jiný život skrze Ducha svatého, který ve vás bude přebývat a měnit vás, vybavovat vás ke službě a bude stále s vámi jako váš pomocník a rádce. Nyní toužíte patřit po celý svůj život Ježíši.

Křest je jako nádherná svatba, která stvrzuje pouto mezi vámi a vašim vysněným partnerem, protože na vyznání víry jste křtěni ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého. Král vesmíru vás prohlašuje za své dítě a dědice. Těžko se to představuje. Avšak v okamžiku, kdy jste ponořeni do vody (Bible hovoří o vodním hrobě), z vody povstává nový člověk – teď jste královským dítětem, máte za sebou Krále vesmíru, užíváte si jeho péči i pozornost a On vás nikdy neopustí. Všechna jeho zaslíbení platí bez omezení i pro vás. Odteď můžete říkat: „Nikdy už nebudu sám. Už se nemusím ničeho obávat. Můžu se plně spolehnout na svého Krále – pokaždé a navždy.“ Je to životní příležitost, tak proč ji nevyužít, nechat se pokřtít a stát se tak dítětem Krále?

ODKAZY NA DALŠÍ TEXTY

„Křtem vyznáváme svou víru v smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Krista a svědčíme, že jsme zemřeli hříchu a chceme žít novým životem. Takto uznáváme Krista za Pána a Spasitele, stáváme se jeho lidem a jsme přijati za členy jeho církve. Křest je symbolem našeho spojení s Kristem, odpuštění našich hříchů i toho, že jsme přijali Ducha svatého. Je potvrzením víry v Ježíše Krista, jakož i znamením pokání a koná se ponořením do vody. Křest následuje po důkladném poučení z Písma a přijetí biblického učení. (Ř 6,1–6; Ko 2,12,13; Sk 16,30–33; 22,16; 2,38; Mt 28,19,20)¹⁷

„Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, říkám ti: Pokud se někdo nenarodí znovu, nemůže spatřit Boží království.““ (J 3,3; B21)

VÝZVA: Jsi unavený? Jsi sklíčený? Cítíš se být ztracený? Chceš mít nový život v Ježíši? Chtěl bys více studovat Pánovu zachraňující milost? Chceš činit pokání? Věříš v Ježíše? Nemusíš být dokonalý, abys mohl přijmout Ježíše do svého života. Vůbec nezáleží na tom, co si ostatní o tobě myslí. Dnes je tvůj den. Jestliže ses rozhodl přijmout Ježíše za svého osobního Pána a Spasitele, dovol, abych se za tebe modlil.

OTÁZKY K DISKUZÍ

1. Kdy se stáváš Božím dítětem: při křtu, nebo v okamžiku, kdy přijmeš Krista do svého života?
2. Přečtěte si text v Janově evangeliu 3,3 a diskutujte o něm.

BOŽÍ ZASLÍBENÍ

„Držme se neochvějně naděje, kterou vyznáváme – vždyť Ten, který dal zaslíbení, je věrný.“ (Žd 10,23; B21)

„Veďte nezištný život a buďte spokojeni s tím, co máte. Vždyť on řekl: „Nikdy tě neopustím a nikdy nenechám.““ (Žd 13,5; B21)

¹⁷ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

8. DEN – KRISTUS SE VRACÍ SE SPÁSOU I SOUDEM

ČEKÁNÍ MŮŽE BÝT TAK VZRUŠUJÍCÍ!

Pamatujete si, jaké to bylo, když jste museli čekat několik měsíců nebo let na osobu, která byla vašemu srdci velice blízká? Myšlenkami jste byli stále s ní. Určitě jste využili každou příležitost, jak s tou osobou zůstat v kontaktu. Kdykoli se to dalo, poslali jste jí milou zprávu, možná i nějaký ten obrázek nebo fotku, a pokud to nebylo moc drahé, snažili jste si s ní co nejčastěji volat. Tím horší byl sice pocit osamocení, zároveň jste se však o to víc těšili na to, až se uvidíte. Na moment setkání jste se zajisté připravovali, jak nejlépe jste mohli, a chtěli jste, aby to byl výjimečný okamžik! Vyčerpali jste všechny své zdroje, pravděpodobně koupili ty nejkrásnější květiny z celého obchodu a k tomu jste přidali ještě malý, pozorný dáreček. Samozřejmě takový, o kterém jste věděli, že udělá té osobě radost. A pak, když jste netrpělivě čekali v příletové hale, každému bylo z vašeho toužebně očekávajícího výrazu jasné, že se jedná o velkou lásku.

HISTORICKÉ POZADÍ A VÝKLAD OBRAZU

Svět na pokraji protestantské reformace byl plný strachu. Život byl nejistý, průměrná délka života byla okolo čtyřiceti let a mnoho dětí umíralo ještě před dospělostí. Opětovně propukaly morové epidemie a nikdo nevěděl proč. Téměř nikdo této nebo jiným nemocem neunikl. Byla to ideální půda pro pověry a mnozí strachu lidí zneužívali k vlastnímu obohacení. K tomu všemu si svou daň na životech vzaly i války. Neexistoval žádný sociální systém, který by pomáhal jednotlivcům v osobní nouzi. Poté, co padla v roce 1453 Konstantinopol, hlavní město křesťanské Byzantské říše, do rukou muslimských Osmanů, tradiční náhled na svět již nezaručoval žádnou jistotu. V roce 1492 byl objeven nový kontinent – Amerika. Celý svět se jakoby rozpadal a život byl nejistý. A vzhledem k tomu, že slavný německý astronom a matematik Johannes Stöfler na základě konstelace hvězd předpověděl konec světa na 2. února 1524, mnozí věřili, že nastávají poslední chvíle jejich života.

Učení vlivného církevního Otce Augustina o tom, že království Boží se již plně zjevuje v církvi, zásadně změnilo chápání druhého příchodu. Najednou se lidé neměli na co těšit. Naopak se začali obávat, protože konec světa přinese Boží soud. Každá oblast života byla plná strachu. Pouze v tomto kontextu můžeme pochopit Lutherovu předpojatost k základní otázce, která spustila reformaci: „Jak mohu získat Boží milost?“ Jeho zoufalé tázání, zda ho Bůh přijme, nebo ne, způsoboval strach z Božího zavržení na posledním soudu. Lutherovo chápání druhého příchodu je tedy velice úzce spojeno s ústředním poselstvím reformace.

Reformační oltář obsahuje i vyobrazení posledního soudu. Najdeme jej na zadní části predelly. Vidíme scénu ve vybledlých a fádních barvách zobrazující dvě skupiny lidí při druhém příchodu Ježíše (Mt 25,31–46). Vlevo jsou spasení. Jsou sice po krk ve vodě, ale vzhlížejí k vyvýšenému hadu – a tím k Ježíši Kristu. Proto jsou spaseni. Napravo jsou zatracení. Stále ještě vypadají vesele, jsou aktivní a zaneprázdnění. Kolem nich je hodně rušno, ale všechno počínání je beze smyslu a záměru. Když se na vyobrazení podíváte pozorněji, téměř si můžete představit, že mají na rtech svůj poslední výkřik. Jsou ztraceni. Vypadá to, jako by i samotný malíř byl tou scénou znepokojen, proto tam nejsou žádné světlé nebo kontrastní barvy. Ani Lutherovi současníci nedokázali tento výjev ocenit, protože se přímo dotýkal jejich strachů. Jak si vůbec kdo může být jistý tím, že bude mezi spasenými?

Při pohledu zblízka si můžeme povšimnout, že tento panel reformačního oltáře je pokryt písmem a daty. Od roku 1555 se zde po závěrečných zkouškách zvěčňovali studenti teologické fakulty. Ti, kteří je zvládli, se mohli považovat za spasené a směli se napsat nalevo. Ti však, kteří neuspěli, našli místo pro své jméno pouze mezi zatracenými, kteří teď museli čelit poslednímu soudu. Nad tímto zvykem se asi pousmějeme, ale zřetelně nám to ukazuje, jak Lutherovi současníci, a o to více následující generace, nedokázali svým dětem předat reformátorovo osvobozující porozumění druhého Kristova příchodu.

LUTHEROVO RADOSTNÉ OČEKÁVÁNÍ DRUHÉHO PŘÍCHODU

Martin Luther ke konci svého života řekl, že měl jako mladík hrozný strach ze dne soudu. Tak ho to rodiče učili a obecně to takto lidé vnímali. To byl důvod, proč měl později jako mnich takové úzkosti a proč se snažil žít bez hříchu, aby nebyl na soudu zavržen a neskončil v pekle nebo v očistci, kde by se dlouho trápil. Zdá se, že jeho zkušenost z hradní věže, kde mu Bůh dal nové pochopení ospravedlnění z milosti, také vedla k novému náhledu na druhý příchod. Často a opakovaně o druhém příchodu hovořil, obzvláště ve svých vánočních kázáních. Známký strachu však byly zcela pryč. Právě naopak, kdokoli tato kázání četl, cítil ohromnou radost z očekávání toho největšího dne v historii světa. Proto se nyní Luther mohl modlit: „Přijď, drahý poslední dne!“ Přívlastkem „drahý“ se vytratil veškerý svazující strach. Není třeba se bát něčeho, co se mi stalo drahým.

To kázal zas a zas.

JAK DOSPĚL MARTIN LUTHER K TOMUTO PŘESVĚDČENÍ?

V jeho porozumění druhému příchodu hrály důležitou roli dvě dějinné události. Zaprvé, spor s církví v Římě a zvláště s papežem. Luther byl zavržen jako kacíř a na politické úrovni vznikala aliance proti reformačním zemím. Již 1. července 1523 byli v Bruselu upáleni dva augustiniánští mniši z Antwerp, Johann Esch a Heinrich Voes, protože hlásali reformační učení. Celá reformace byla obklopena nepřáteli, kteří si nepřáli nic jiného než smrt všech, kteří do ní byli zapojeni. Luther si to mohl vyložit jedině jako mocnost antikrista, která měla povstat těsně před Ježíšovým příchodem.

Další skutečností bylo, že Martin Luther žil v době, kdy byla střední Evropa, a tím i celá křesťanská část světa, již několik desítek let ohrožována muslimskou Osmanskou říší. Na podzim roku 1529 oblehla vojska vladaře Sulejmana I. důležité hlavní město Vídeň. Celou Evropou se prohnala vlna strachu a hrůzy. Nebezpečí mohla odvrátit pouze velká společná armáda podporovaná všemi zeměmi, které měly jindy mezi sebou konflikty. Přispívala k tomu také skutečnost, že se osmanská vojska stahovala zpátky do své země kvůli strachu ze zimy.

Vývoj situace v těchto dvou oblastech byl pro Luthera tak silným znamením, že věřil, že to jsou poslední události v historii světa a že se Kristus brzy vrátí. To mu dodalo odvahu k obraně reformace a k radostnému vyhlášení dne, kdy ustane veškeré utrpení.

V té době nepodlehł pokušení stanovit přesné datum příchodu Krista. Nicméně v městečku Lochau, pár kilometrů od Wittenbergu, kde Luther žil, jeden z jeho kolegů, Michael Stifel, vypočítal, že má svět skončit 19. října 1533 v osm hodin ráno. Způsobilo to mezi lidmi paniku a Stifel měl být zatčen. Luther se ale za svého kolegu přimluvil. Napsal, že Stifelova kalkulace pro něj byla jen „malým pokušením“ (kleines Anfechtlein) a že by mnohem raději čekal na Ježíše rozvážně a nepřeháněl to s očekáváním.

Ale samozřejmě by také rád věděl, kdy konečně Ježíš přijde. Když byl Luther v pokročilejším věku, pokusil se vypočítat, kdy svět skončí. Použil schéma, které vzniklo v raném judaismu a podle kterého byly dějiny světa naplánovány jako jeden velký týden stvoření trvající 7 tisíc let. Provedl rozsáhlé historické výpočty, které později vydal pod názvem *Supputatio annorum mundi* (Shrnutí chronologie světa). Výsledkem jeho výpočtů bylo přesvědčení, že se Ježíš Kristus brzy vrátí. Snad ještě za jeho života. To, jak byly pro něj tyto myšlenky důležité, dokládá i skutečnost, že v roce své smrti (1546) vydal ještě druhou edici. Když byl dotázán, proč investoval tolik času a úsilí do přemýšlení o návratu Krista, odpověděl v latině „per otium“, což znamená: „Je to má záliba!“

JAK SI MOHU Z RADOSTNÉHO ČEKÁNÍ NA DRUHÝ PŘÍCHOD UDĚLAT SVOU ZÁLIBU

Líbí se mi reformátorův přístup: „Je mou zálibou přemýšlet o druhém příchodu a radostném očekávání nové země.“ Člověk obvykle nemá vždy čas na své koníčky, protože práce a vzdělání mají vyšší prioritu. A to je dobře. Kdykoli však ušetříte nějaký čas, rádi ho strávíte tím, co máte rádi. Někteří navštěvují místní zájmové kroužky. Jiní se učí, jak nejlépe to jde, aby byli v tom, co je baví, lepší a lepší. Je úžasné pozorovat, jak se někteří stanou experty ve svých zálibách.

Je to pro ně jako láska mezi dvěma lidmi. Zamilovaní jsou s onou výjimečnou osobou tak často, jak jen to čas a okolnosti dovolí. A pokud se zrovna nemohou setkat, alespoň na sebe ustavičně myslí. Najednou vidíte svět jinak. Co bylo náročné, je teď snadné, protože máte novou motivaci, kterou jste předtím neměli. Celý váš život teď vypadá naprosto jinak. Tak to muselo být pro Luthera i s druhým příchodem. Čím byl starší, tím větší se stávala touha po „drahém posledním dni“. Nemusíte čekat, až budete staří – začněte už dnes, protože čekání může být tak vzrušující!

NÁŠ ODKAZ: „Druhý příchod Ježíše Krista je křesťanskou nadějí církve, slavným vyvrcholením evangelia. Spasitelův příchod bude skutečný, osobní, viditelný a celosvětový. Při Kristově návratu spravedliví mrtví budou vzkříšeni a spolu se spravedlivými živými budou oslaveni a vzati do nebe, avšak nespravedliví zemřou. Naplnění většiny prorocství a současný stav světa naznačují, že Kristův příchod je blízko. Bůh nám nezjevil čas, ale nabádá nás, abychom byli připraveni. (Tt 2,13; Žd 9,28; J 14,1–3; Sk 1,9–11; Mt 24,14; Zj 1,7; Mt 24,43.44; 1Te 4,13–18; 1K 15,51–54; 2Te 1,7–10; 2,8; Zj 14,14–20; 19,11–21; Mt 24; Mk 13; L 21; 2Tm 3,1–5; 1Te 5,1–6)¹⁸

VÝZVA: Doba a svět kolem nás ukazují na to, že Ježíš přijde brzy. Lidé hledají pokoj. Radost z reality druhého adventu je více než dostatečná. Chtěl bych být mezi těmi, kdo půjdou vstříc Pánu. Přeješ si tam být i ty?

OTÁZKY K DISKUZÍ

1. Jednou z největších obav Martina Luthera bylo, zda si můžeme být jisti, že až se Ježíš vrátí, budeme mezi spasenými. Je to i tvoje obava?
2. Lutherova odvaha bránit reformaci vycházela částečně z jeho víry, že se blíží konec světa, a z toho, že se Kristus brzy vrátí.
3. Cítíš v obraně své víry pocit naléhavosti?

¹⁸ 28 věroučných článků Církve adventistů sedmého dne (www.casd.cz).

O AUTOROVI

DR. JOHANNES HARTLAPP

Narodil se roku 1957 v Halberstadtu, Sasku-Anhaltsku, a vyrůstal ve východním Německu. Vyučil se truhlářem a poté získal kazatelský diplom na adventistické Teologické vysoké škole ve Friedensau. Od roku 1980 do roku 1995 sloužil jako kazatel v Západosaském sdružení. Od roku 1986 do roku 1990 byl tajemníkem na oddělení mládeže v Chemnitzu. V roce 1993 získal na Newbold College (Andrewsova univerzita) magisterský titul v oboru náboženství. Od roku 1995 sloužil jako učitel církevní historie na univerzitě ve Friedensau. V roce 2007 získal doktorát z teologie na univerzitě Martina Luthera Halle/Wittenberg. Od roku 2000 do roku 2003 a pak znovu od roku 2011 do roku 2015 byl děkanem teologie na Teologické škole ve Friedensau. Má manželku Dorotheu a spolu s ní čtyři děti.

DALŠÍ SPOLUPRACOVNÍCI

GILBERT CANGY

Sloužil v době vzniku tohoto materiálu jako vedoucí oddělení mládeže při Generální konferenci.

PAKO MOKGWANE

Je vedoucím pracovníkem v oddělení mládeže při Generální konferenci a zaměřuje se na starší mládež.

MARIA MANDERSON

Je člověk všuměl, mistryně v mnoha oblastech a asistentka korektora v oddělení mládeže při Generální konferenci.

OBSAH

ÚVODNÍ KOMENTÁŘ /1

HLAVNĚ OPRAVDOVĚ /4

ÚVOD /7

1. DEN – DŮLEŽITOST BOŽÍHO SLOVA (*SOLA SCRIPTURA*) /9

2. DEN – POUZE MILOSTÍ (*SOLA GRATIA*) /13

3. DEN – KRISTUS STŘEDEM NAŠEHO ŽIVOTA (*SOLUS CHRISTUS*) /18

4. DEN – CÍRKEV JAKO VŠEOBECNÉ KNĚŽSTVÍ VĚŘÍCÍCH /23

5. DEN – VEČEŘE PÁNĚ VYTVÁŘÍ SPOLEČENSTVÍ A PŘINÁŠÍ OBNOVU /29

6. DEN – VYZNÁNÍ MÉHO HŘÍCHU A VINY (*SOLA FIDE*) /34

7. DEN – KŘEST JAKO NOVÁ SMLOUVA S JEŽÍŠEM /39

8. DEN – KRISTUS SE VRACÍ SE SPÁSOU I SOUDEM /43

O AUTOROVI /47

DALŠÍ SPOLUPRACOVNÍCI /47